

Pensjonering i skolesektoren

Tidligpensjonering og bruk av AFP i KS' tariffområde 2011-2022

Dokumenteier	Godkjent av	Dokumentdato
SPK	Rozalia Lukacs	20.10.2023

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Sammendrag	4
1 Innledning	6
1.1 Data	6
1.1.1 Endringer i dataunderlaget	7
1.2 Organisering av rapporten	7
2 Tidligpensjonering i KS' tariffområde	8
2.1 Forventet pensjoneringsalder 2011-2022	8
2.2 Forskjeller mellom kvinner og menn	10
3 Forskjeller mellom ulike stillingstitler	13
3.1 Ulike undervisningsstillinger	13
4 Bruk av tidligpensjonsordninger	18
4.1 Betydningen av ulike pensjonstyper	18
4.2 Forskjeller mellom kvinner og menn	21
4.3 Variasjon mellom ulike stillingstitler	24
5 Bruk av delpensjon	27
5.1 Utvikling i bruk av delpensjon	27
5.2 Aldersfordeling	29
5.3 Forskjeller mellom kvinner og menn	31
Vedlegg 1	36
Litteratur	38

Forord

På oppdrag fra Pensjonskontoret blir det her fremlagt en rapport om ulike tidligpensjoneringsordninger innenfor KS' tariffområde blant SPK-medlemmer ansatt i skolesektoren. Analysene ser på endringer i pensjoneringsmønsteret over tid og illustrerer utviklingen for ulike stillingstitler, kjønn og aldersgrupper. Rapporten viser til tidligere analyser lagt frem av Fafo (Hermansen, 2011; Hyggen, 2008; Midtsundstad, 2007; Midtsundstad, 2006; Nielsen, 2020; Nielsen, 2017; Nielsen, 2014). Disse analysene har lagt vekt på pensjoneringsmønsteret blant 50-67-åringer, og enkelte har inkludert aldersgruppen 68-70 år separat. I denne rapporten har vi derimot valgt å legge frem analysene totalt sett for pensjoning mellom 50-70 år. Analysene er laget på data fra 2011 og frem til 2022.

Rapporten bygger på nye metoder for beregning av forventet pensjoneringsalder. Analysene viser derfor avvik fra tidligere analyser på tidligpensjoning utarbeidet av Fafo. Metoden for utregning av forventet pensjonsalder tar utgangspunkt i beregninger presentert i rikstrygdeverket sin rapport (Haga, 2002). Videre har det blitt gjort en justering på bakgrunn av forventet levealder.

Dataene som brukes for å vurdere pensjoneringsmønsteret og beregne bruken av tidligpensjonsordninger blant ansatte i skolesektoren, er hentet fra Statens Pensjonskasse (SPK) sitt register.

Rapporten er skrevet av Josefine Sperlin, og har blitt kvalitetssikret av Rozalia Lukacs. En stor takk rettes til Alexander Drottning i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) for et tett samarbeid rundt metodikken som ligger til grunne.

Oslo, oktober 2023

Josefine Sperlin

Sammendrag

Problemstillinger og datamateriale

Analysene i rapporten baserer seg på et individbasert register fra SPK for perioden 2011-2022. Beregningene er gjort på grunnlag av ansatte i skolesektoren i alderen 50-70 år som var aktive ved inngangen til det respektive året.

Rapporten undersøker følgende områder:

1. Tidligpensjoneringsmønsteret blant ansatte i skolesektoren innunder KS' tariffområde. Her viser vi til pensjoneringskurver som er utregnet på bakgrunn av tidligpensjoneringsrater for aldersgruppen 50-70 år. Vi legger også frem utviklingen av forventet pensjoneringsalder blant 50-åringene for et gitt år.
2. Utviklingen i bruk av tidligpensjonsordninger. Vi ser på den overordnede utviklingen, samt utvikling på tvers av alder, kjønn og stillingskategorier.
3. Utvikling i andel delpensjonister fordelt etter de ulike tidligpensjonsordningene. Vi ser også på variasjon på tvers av pensjonsytelse, alder og kjønn.

Hovedresultater

Forventet pensjonsalder blant ansatte i skolesektoren som faller innunder KS' tariffområde har endret seg fra 63,4 i 2011 til 63,5 i 2022. I løpet av perioden 2011-2022 har den forventede pensjonsalderen holdt seg svært stabil, med mindre svingninger mellom 63 og 64 år.

Pensjoneringskurvene gir et mer detaljert bilde av variasjonen i pensjonering mellom 50-70 år. Kurvene viser til sannsynligheten for at et medlem vil fortsette å være yrkesaktivt ved en gitt alder, med en forutsetning om at pensjoneringsraten vil være den samme for de ulike alderstrinnene innad kalenderåret. I 2022 kunne man forvente at 17% av yrkesaktive 50-åringene i skolesektoren ville være pensjonert ved 62 år. Dette inkluderer både hel- og delpensjon for de ulike pensjonsytelsene; uførepensjon, avtalefestet pensjon (AFP), særalderspensjon og alderspensjon. Videre kunne man i 2022 forvente at blant de 50 år gamle medlemmene, ville 24% fortsatt være aktive ved 67 år. Reduksjonen i tidligpensjonering fra 2011-2022 viser til endring i alder på månedsnivå.

Kvinner går av tidligere med pensjon sammenlignet med menn

Det er forventet at kvinner går av med pensjon over ett år tidligere enn sine mannlige kollegaer. I 2022 var det forventet at en kvinnelig 50-åring ansatt i skolesektoren, ville gå av med pensjon i en alder av 63,1 år. Til sammenligning var det i 2022 forventet at en mannlig 50-åring ansatt i skolesektoren, ville gå av med pensjon i en alder av 64,4 år. Spriket mellom forventet pensjonsalder blant de to kjønnene har også vist seg å gradvis øke fra litt under ett år i 2011, til litt over ett år i 2022.

De fleste tidligpensjonerte i skolesektoren går av med AFP

For perioden 2011-2022 viser fordelingen av tidligpensjonsordninger blant ansatte i skolesektoren at majoriteten av pensjonering i alderen 50-66 år er AFP-pensjoner. Størstedelen av disse AFP-pensjoneringene skjer ved 62 og 65 år. I 2011-2013 var andelen blant AFP-pensjonister ved 62 år større sammenlignet med andelen AFP-pensjonister ved 62 år i 2020-2022. Andelen AFP-pensjonister ved 65 år var til forskjell større i 2020-2022 sammenlignet med andelen AFP-pensjonister ved 65 år i 2011-2013. Kurven for andel pensjonering ved de ulike aldersgruppene viser dermed at i 2020-2022 var fordelingen flatere sammenlignet med 2011-2013.

Liten endring i forventet pensjonsalder blant ansatte i skolesektoren

I løpet av perioden 2011-2022 ser vi at forventet pensjonsalder har ligget svært stabilt på tvers av alle stillingskategorier. Endringen har imidlertid hatt økende trender fra 2011-2013 til 2014-2016, men har så falt igjen frem mot 2020-2022. Endringen var størst for alle stillingstitler fra 2014 til 2015.

Flere kvinnelige uførepensjonister

Tross skjevfordelingen i antall kvinner og menn i utvalget, ser vi en økende overvekt av kvinner som går av med uførepensjon. I 2011-2013 var forholdet mellom 1,2 og 1,7 (kvinner/menn), til sammenligning lå forholdet på mellom 1,9 og 3,5 i 2020-2022, der forholdet ved både 63 år og 65 år var over 3. Økningen har vært sakte stigende, med et større hopp mellom periodene 2017-2019 til 2020-2022.

1 Innledning

Fra og med januar 2011 kunne alderspensjonister velge å gå av med folketrygd fra 62 år. Dersom man velger å gå av med pensjon tidlig vil dette medføre en lavere årlig ytelse, men den pensjonerte står fritt til å kombinere ytelsen med arbeid videre i livet. Pensjonsytelsen ble også justert etter forventet levealder i 2011, slik at man må stå lenger i arbeid for å kunne motta like høy pensjon som tidligere.

Den offentlige AFP-ordningen fortsetter å være en subsidiert førtidspensjonsordning. Medlemmer med rett til AFP kan velge å ta ut ytelsen enten helt eller delvis mellom 62-67 år. Uttaket påvirker ikke ytelsen fra folketrygden eller andre tjenstepensjonsordninger. Dersom medlemmet derimot ønsker å kombinere ytelsen med arbeid, vil den avkortes. I likhet med endringene for tjenstepensjon, blir AFP justert etter forventet levealder for kullene 1962 og yngre.

1.1 Data

Dataene i rapporten er hentet fra SPK sitt register for perioden 2011-2022. Her inkluderes alle medlemmer i skolesektoren innunder KS' tariffområde i alderen 50-70 år som var aktive ved inngangen til de aktuelle årene. Tallet på antall medlemmer som legger grunnlaget for beregningen av forventet pensjoneringsalder er notert under sine respektive figurer med N. Her er det verdt å nevne at enkelte analyser blir gjort på et mindre utvalg data, og som et resultat ser vi enkelte mangler i figurene. I seksjonen om delpensjon (5) er det tatt med ytterligere beregninger for medlemmer som ved inngangen til det aktuelle året mottok delpensjon uføre. Dette ble gjort for å avdekke likheter og forskjeller blant medlemmer som ved samme alder enten gikk av med, eller mottok en gradert uførepensjon.

Dataene som ble brukt inneholder informasjon om blant annet (1) hvorvidt medlemmet var delvis pensjonert ved inngangen til det aktuelle året, (2) om medlemmet tok ut pensjon for en ny ytelse i løpet av det aktuelle året, (3) tidspunkt for pensjonering (DD.MM.ÅÅÅÅ), (4) type pensjonsprodukt, (5) pensjoneringsgrad, (6) alder og evt. alder ved pensjonering, (7) kjønn, (8) stillingstittel og (9) stillingsprosent.

Inndeling etter alder er i hovedsak satt på grunnlag av kull-alder. Derimot blir alderen til et medlem som har gått av med pensjon i løpet av et gitt år satt på grunnlag av alder ved pensjonering. Alder ved pensjonering er beregnet ut ifra tidspunkt for pensjonering, og rundet ned til nærmeste hele alder.

Det er benyttet to ulike inndelinger for perioder; individuelle år og perioder på tre år. Dette er gjort for å kunne identifisere trender over både kortere og lengre perioder. Samtidig er det enkelte grupperinger som består av et mindre utvalg data, og derfor vil en slik gruppering kunne gi et mer representativt bilde av helhetsutviklingen. Ved

enkelte utregninger er også aldersspennet begrenset, da det kun er mulig å ta ut enkelte pensjonsytelser i løpet av en gitt aldersperiode.

Blant ulike stillingstitler som faller innunder skolesektoren har vi valgt å se på fordeling og trend blant (a) adjunkter, (b) lærere, (c) lektorer, og (d) rektorer, instruktører eller ledere. Dette er stillingsgrupper som tidligere har blitt analysert i Fafo sine rapporter, og som utgjør den største andelen av medlemmene innenfor skolesektoren. I SPK sitt dataunderlag er disse stillingsgruppene utfyllt manuelt. Det ble derfor kjørt en maskinell læringsmodell på de opprinnelige stillings-feltene. Dette produserte den kategoriske grupperingen som ble brukt i den videre analysen.

1.1.1 Endringer i dataunderlaget

Funnene i denne rapporten bygger på et nytt dataunderlag. Dette ble gjort for å inkludere en større gruppe medlemmer og gi et mer helhetlig bilde av tidligpensjonering i den offentlige sektor. Ved de siste leveransene som ble sendt til Fafo (Nielsen, 2020; Nielsen, 2017; Nielsen, 2014), ble det satt en begrensning på at medlemmet skulle stå i en aktiv stilling både ved inngangen til, og ved utgangen av året. I denne leveransen er det også gjort en begrensning på at medlemmet skulle stå i en aktiv stilling ved inngangen til året, men det er ikke satt noen begrensning for medlemmets status ved utgangen av året. Dette medfører en endring i fordelingen av del- og helpensjonister, hvor det i denne rapporten legges frem en betydelig større andel helpensjonister.

1.2 Organisering av rapporten

I kapittel 2 legges det frem analyser som viser utviklingen i pensjoneringsmønsteret blant SPK-medlemmer som er ansatt i skolesektoren innenfor KS' tariffområde for perioden 2011-2022. Her beskrives utviklingen av forventet pensjoneringsalder, samt endring og variasjon i pensjoneringsmønsteret totalt sett og separat for kvinner og menn. I kapittel 3 presenteres utviklingen i bruk av tidligpensjoneringsordninger blant de ulike stillingstitlene som faller innunder skolesektoren. I kapittel 4 legges det frem en fordeling av tidligpensjoneringsordninger etter ytelse, stilling og alder. I tillegg trekker vi frem trender i utvikling og bruk av delpensjon for både AFP og uførepensjonering. Til slutt tar vi for oss hvordan trendene for delpensjonering har utviklet seg på tvers av kjønn og alder.

2 Tidligpensjonering i KS' tariffområde

I dette kapitlet legger vi frem utviklingen av pensjoneringsmønsteret blant 50-70-åringene i perioden 2011-2022. Kapitlet gir en oversikt over endringene i forventet pensjoneringsalder, samt ser vi nærmere på det generelle pensjoneringsmønsteret for SPK-medlemmer ansatt i skolesektoren. Videre vil vi også se på utviklingen i pensjonering blant kvinner og menn.

2.1 Forventet pensjoneringsalder 2011-2022

Forventet pensjoneringsalder

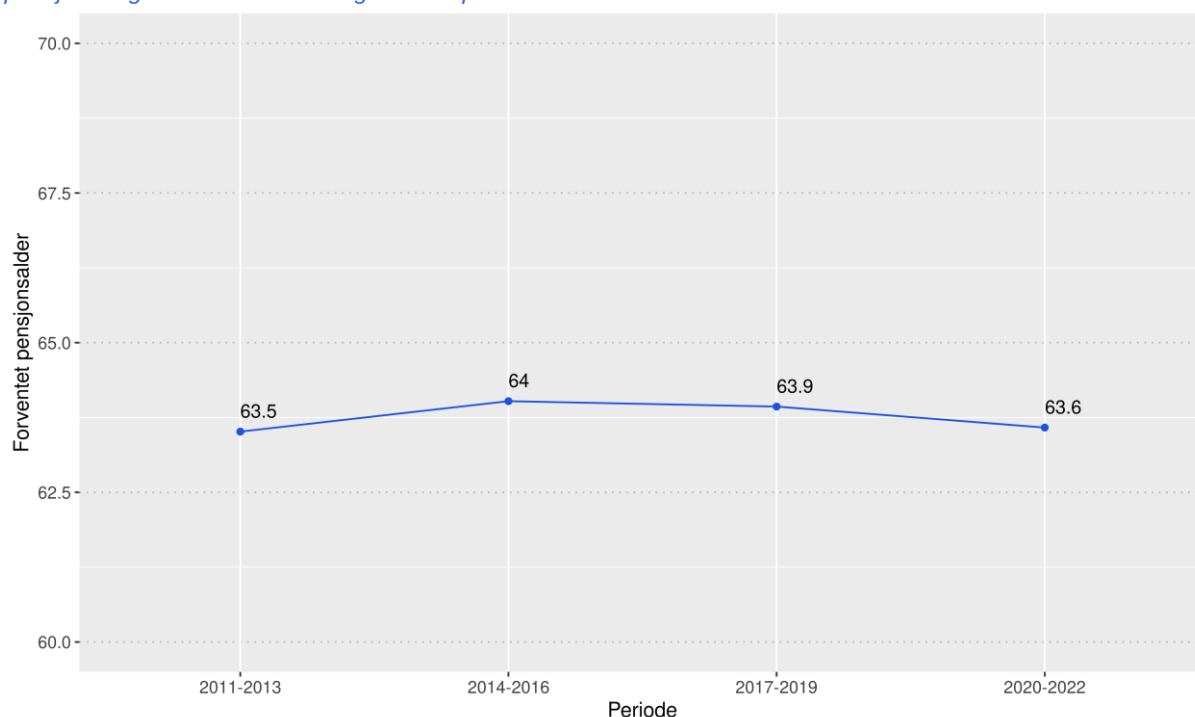
Forventet pensjoneringsalder viser i denne rapporten til alderen det er forventet at en 50-åring går av med pensjon et gitt år. Den forventede pensjoneringsalderen finner vi ved å beregne sannsynligheten for å gå av med pensjon ved en gitt alder for personer som står i en aktiv stilling ved inngangen til et gitt år.

Pensjoneringsintensiteten for en bestemt alder et gitt år regnes ut ifra antall personer som gikk av med pensjon det året, delt på risikobestanden. Risikobestanden viser til antall medlemmer med gitt alder som var aktive ved inngangen til året. Det er satt som en forutsetning at ulike livshendelser (eg., fødselsdato, pensjonering, utmelding og dødsfall) finner sted jevnt fordelt utover aldersåret. Derfor kalkuleres risikobestanden på grunnlag av to årskull; både inngående- og utgående årskull.

I beregningene har vi også satt som en forutsetning at medlemmene skal være aktive ved alder 50, og alle er forventet å være pensjonert ved alder 70. Dette gjør at fortsettelsesraten for alder 50 er satt til 1, og 0 for alder 71. Fortsettelsesraten for årene 51-70 blir så beregnet på grunnlag av antall medlemmer som går av med pensjon året før. Dette gir oss videre tallet på antall medlemmer som stod i aktiv stilling ved utgangen av året. Summen av årene medlemmer tilhørende de ulike aldersgruppene står i en aktiv stilling frem til alle har gått av med pensjon, utgjør årene det er forventet at en person ved alder 50 fortsetter å være i arbeid. Ved å legge sammen disse to tallene får vi den forventede pensjoneringsalderen for en 50-åring. For utfyllende beskrivelse av beregningsmodellen henviser vi her til rikstrygdeverket sin rapport (Haga, 2002).

Forventet pensjonsalder i skolesektoren har ligget stabilt fra 63,4 år i 2011 til 63,5 år i 2022 (tabell 2.1), med noen svigninger enkelte år. Forventet pensjonsalder gikk fra 63,6 år i 2014, steg så til 64,7 år året etter, for så å falle ned til 63,7 i 2016. Fra 2017 og frem til 2022 har forventet pensjonsalder falt fra 64 til 63,5. Figur 2.1 viser den overordnede utviklingstrenden for forventet pensjonsalder fra 2011-2022.

Figur 2.2 Forventet pensjonsalder for en 50-åring i perioden 2011-2022. Tallene er basert på faktiske pensjoneringsrater for 50-70-åringene de respektive årene.

Tabell 2.2 Forventet pensjonsalder for en 50-åring for årene 2011-2022. Omfatter all tidligpensjonering frem til fylte 70 år, inkludert uførepensjon, AFP, særalderspensjon og alderspensjon.

Periode	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Forventet pensjonsalder	63,4	63,4	63,7	63,6	64,7	63,7	64,0	63,8	64,0	63,6	63,6	63,5

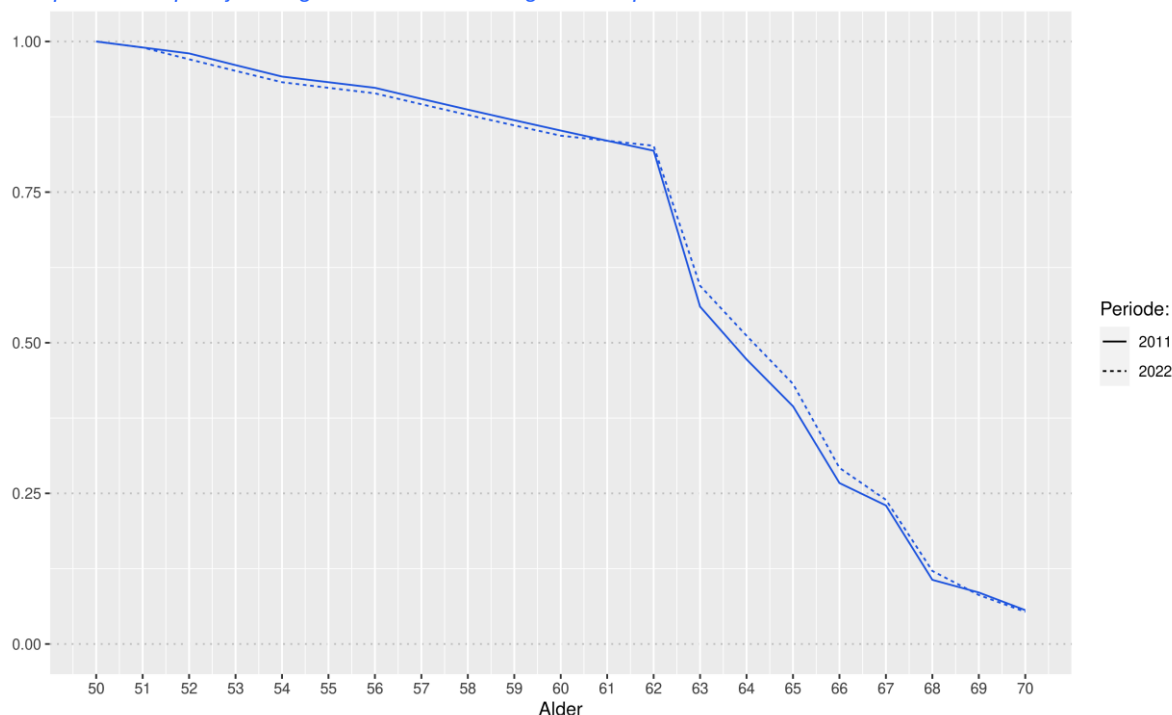
Tidligpensjoneringsrater og pensjoneringskurver

I dette kapittelet legger vi frem analyser av tidligpensjoneringsrater for perioden 2011-2022. Pensjoneringskurvene baserer seg på identifiserte pensjoneringsmønstre, og viser til sannsynligheten for å gå av med pensjon ved en gitt alder, gitt at man er i arbeid ved inngangen til året. Fortsettelsesraten kalkuleres ved å trekke sannsynligheten for å gå av med pensjon fra 1. Fortsettelsesraten viser derfor sannsynligheten for at et medlem ved en gitt alder, som var aktiv ved inngangen til året, fortsatt er aktiv ved utgangen av året. Raten beregnes for hvert alderstrinn, og multipliseres med foregående år. Satt sammen produserer ratene en pensjoneringskurve. Denne kurven viser andelen av den opprinnelige kohorten ved alder 50 som fortsatt vil stå i en aktiv stilling ved de ulike alderstrinnene.

Kurven for forventet pensjonering blant 50-åringene ansatt i skolesektoren (figur 2.3) viser liten endring fra 2011 til 2022. Kurven for 2022 avtar ikke like mye som kurven

for 2011 etter 62 år, men ved 67 år avtar 2022-kurven mer enn 2011-kurven som gjør at de igjen møtes. Kurvene viser derfor at det er noe redusert sannsynlighet for tidligpensjonering mellom 62-67 år i 2022 sammenlignet med 2011, men at forskjellene utjevnes ved 67 år. I både 2011 og 2022 var 23% fremdeles i arbeid ved fylte 67 år.

Figur 2.3 Kurve for forventet pensjonering blant 50-åringer i hhv. 2011 (N=36 587) og 2022 (N=36 546). Kurven er basert på faktiske pensjoneringsrater for 50-70-åringer de respektive år.

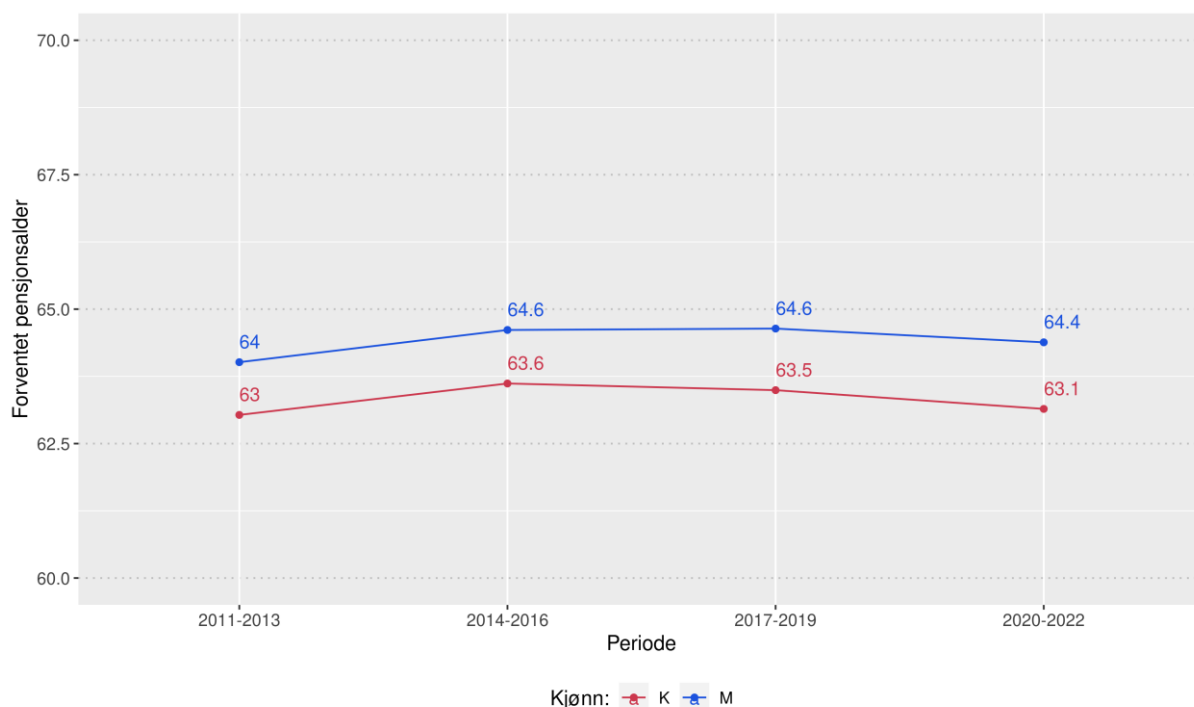

2.2 Forskjeller mellom kvinner og menn

Forventet pensjoneringsalder

Det er betydelige forskjeller i forventet pensjoneringsalder mellom kvinner og menn. Kvinner har en jevnt over lavere forventet pensjoneringsalder sammenlignet med menn. Forskjellene har gått fra å ligge på under ett år i 2011, til å bli over ett år i 2022. Gapet mellom kvinner og menn har derfor økt i løpet av perioden. Menn har hatt en økning i forventet pensjonsalder i løpet av perioden 2011-2022 (figur 2.3). I 2011 hadde menn en forventet pensjonsalder på 64,0 år, og i 2022 hadde forventet pensjonsalder økt til 64,4 år (tabell 2.3). Til sammenligning har forventet pensjonsalder for kvinner ligget mer stabilt i løpet av det samme tidsrommet, tross et hopp i 2015 da den lå på 64,3. Både i 2011 og 2022 lå forventet pensjonsalder hos kvinner på 63,1 år.

Figur 2.3 Forventet pensjonsalder for menn og kvinner i perioden 2011-2022. Tallene er basert på faktiske pensjonsrater for 50-70-åringene de respektive periodene.

Tabell 2.4 Forventet pensjoneringsalder for en 50-åring i perioden 2011-2022. Omfatter all tidligpensjonering frem til fylte 70 år; uførepensjon, AFP, særalderspensjon, alderspensjon. Fordelt etter kjønn.

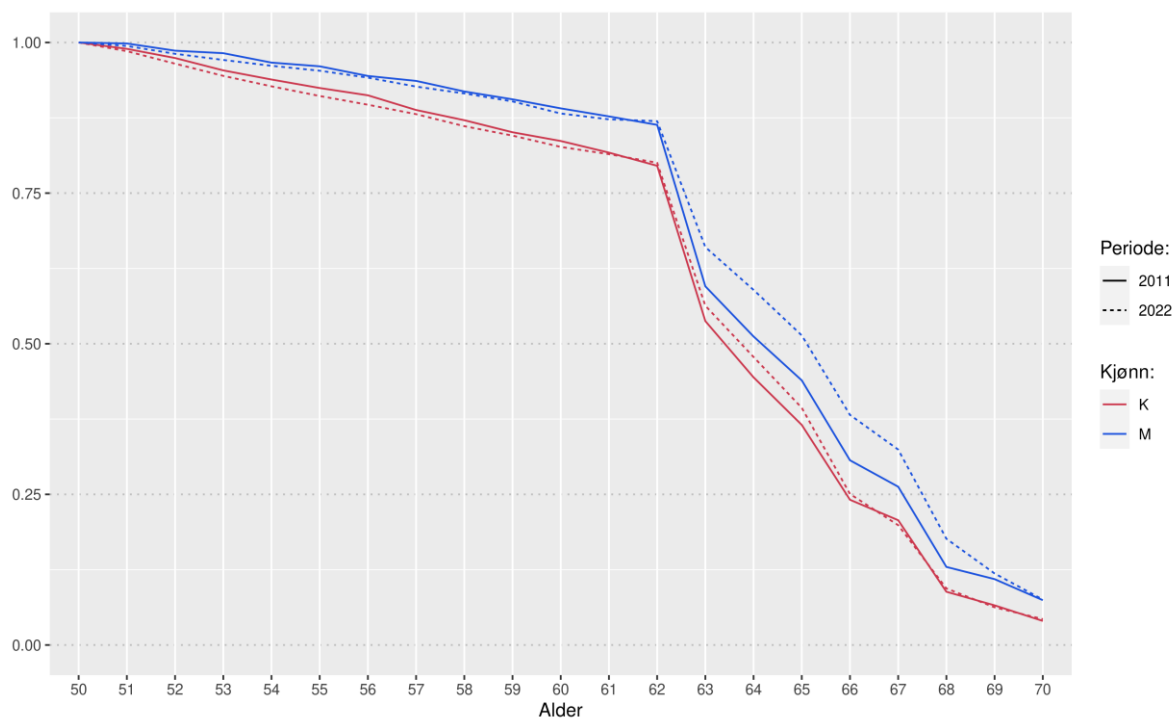
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kvinner	63,1	63,0	63,0	63,1	64,3	63,4	63,6	63,4	63,4	63,3	63,0	63,1
Menn	64,0	63,7	64,3	64,3	65,0	64,5	64,7	64,5	64,7	64,5	64,2	64,4

Tidligpensjoneringsrater og pensjoneringskurver

Vi har sett at det er betydelige forskjeller mellom menn og kvinner når det kommer til forventet pensjonsalder. Pensjoneringskurvene kan hjelpe oss med å identifisere endringer og ulikheter i pensjoneringsmønsteret blant menn og kvinner (figur 2.3). I 2022 kunne man forvente at 20% av kvinnene som var yrkesaktive ved alder 50, hadde gått av med pensjon ved 62 år. Tilsvarende kunne man forvente at 13% av mennene hadde gått av med pensjon ved samme alder. Det har vært noe avtakende grad av pensjonering hos både menn og kvinner mellom 62-67 år, der mennene har hatt størst endring. Etter 67 år ser vi at kvinnene har hatt tilnærmet uendret pensjoneringsmønster i 2022 sammenlignet med 2011. Til sammenligning har mennene hatt en fortsettelse på den reduserte andelen pensjonering i samme tidsrom. Kurvene viser at menn sammenliknet med kvinner i større grad velger å

jobbe frem til alderen de har rett til å gå av med AFP (62 år). I 2022 kunne man forvente at 20% av kvinnene som var aktive ved alder 50, fremdeles stod i arbeid ved 67 år. Blant mennene det samme året kunne man forvente at 32% fremdeles stod i arbeid ved 67 år.

Figur 2.4 Kurve for forventet pensjonering blant kvinner og menn ved alder 50 i hhv. 2011 (kvinner: n=22 291, menn: n=14 296) og 2022 (kvinner: n=24 645, menn: n=11 901). Kurven er basert på faktiske pensjoneringsrater for 50-70-åringene de respektive år.

3 Forskjeller mellom ulike stillingstitler

I dette kapittelet ser vi på variasjoner i pensjoneringsmønsteret blant ulike stillingstitler innad i skolesektoren. Vi ser da både på forventet pensjoneringsalder blant de ulike stillingsgruppene og, deres respektive pensjoneringskurver.

3.1 Ulike undervisningsstillinger

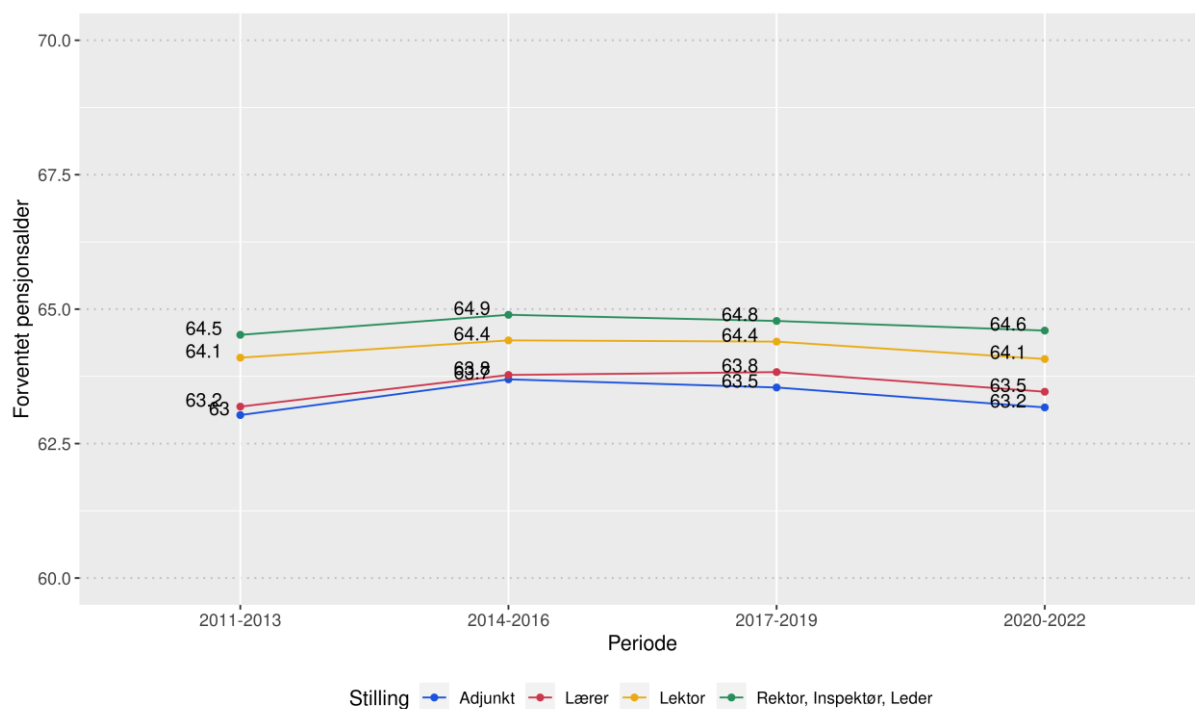
Kapittelet legger frem variasjonen i forventet pensjoneringsalder og pensjoneringsmønster blant fire stillingsgrupper innad i skolesektoren. Disse inkluderer (1) adjunkter, (2) lærere, (3) lektorer og (4) rektorer, inspektører og ledere.

Forventet pensjoneringsalder

Både adjunkter, lærere, rektorer, inspektører og ledere viser en relativt uendret forventet pensjonsalder fra 2011-2022 (figur 3.1). Alle stillingstitlene viser en økning i 2015, deretter faller forventet pensjoneringsalder noe, før det igjen stiger opp mot 2020, da forventet pensjoneringsalder igjen faller noe. De ulike stillingsgruppene i skolesektoren viser at det er en betydelig variasjon i både forventet pensjoneringsalder og mønster for pensjoning. I 2011 var 50-årige yrkesaktive adjunkter forventet å gå av med pensjon i en alder av 63,1, sammenlignet med rektorer, inspektører og ledere, som var forventet å gå av med pensjon i en alder av 64,7 (tabell 3.1). Rektorer, inspektører og ledere var med andre ord forventet å stå mer enn ett og et halvt år lenger i arbeid sammenlignet med sine kolleger i 2011. I 2022 var denne forskjellen noe større, fremdeles skilte det over ett og et halvt år mellom de to stillingsgruppene. Lektorene hadde imidlertid det største hoppet i forventet pensjoneringsalder fra 2014-2015, med over ett år økning i forventet pensjonsalder. Lektorene gikk fra en forventet pensjoneringsalder på 63,8 år i 2014, til 65 år i 2015.

I 2022 var det forventet at en 50 år gammel adjunkt ble stående like lenge i stilling, sammenlignet med jevnaldrende adjunkter i 2011. Blant lærere var det forventet at de stod litt over to måneder lenger i stilling i 2022 sammenlignet med 2011, og for rektorer, ledere og inspektører var det forventet at de ble stående litt over en måned lenger i stilling. Blant lektorene derimot ser vi en reduksjon på seks måneder i forventet pensjonsalder fra 2011 til 2022.

Figur 3.1 Forventet pensjoneringsalder for ulike stillingskategorier i perioden 2011-2022. Tallene er basert på faktiske pensjoneringsrater for 50-70-åringer de respektive årene.

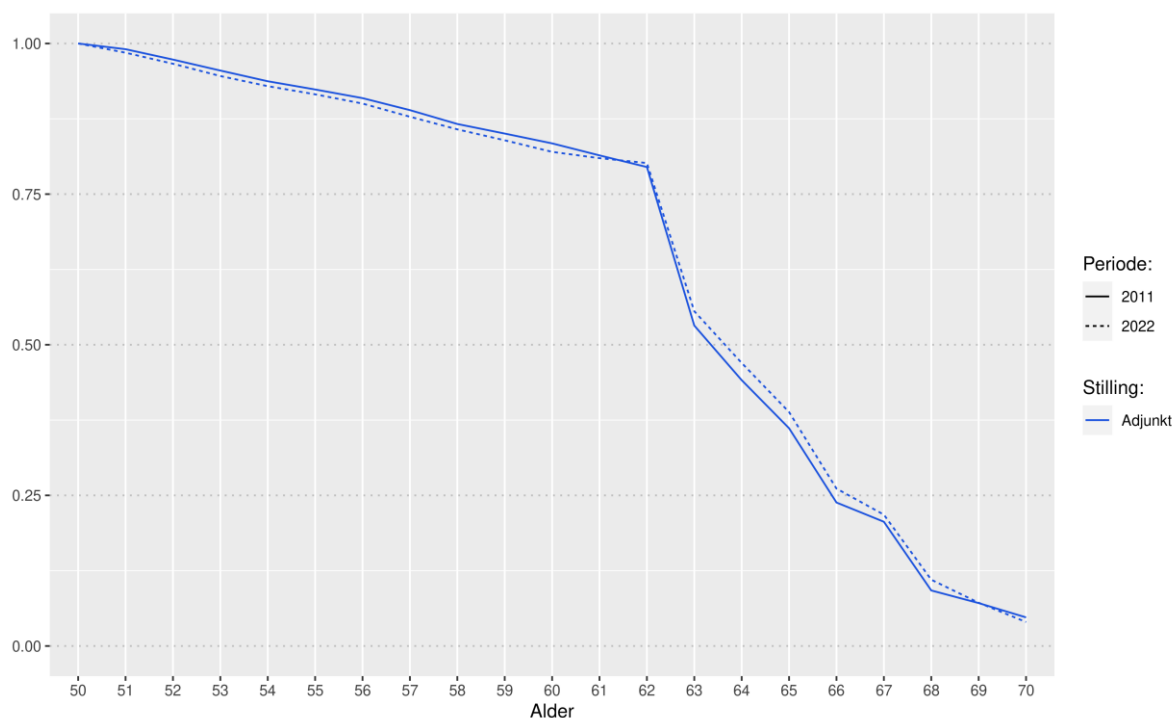
Tabell 3.1 Forventet pensjoneringsalder for en 50-årig adjunkt, lærer, lektor, rektor/inspektør/leder fra 2011-2022. Dataene inkluderer all tidligpensjonering frem til fylte 70 år; uførepensjon, AFP, særalderspensjon og alderspensjon.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Adjunkt	63,1	62,9	63,0	63,2	64,4	63,4	63,7	63,4	63,5	64,2	63,0	63,1
Lærer	62,9	63,5	63,0	63,5	64,0	63,8	63,7	63,7	64,1	63,3	64,0	63,1
Lektor	64,3	63,8	64,1	63,8	65,0	64,3	64,5	64,5	64,1	64,7	63,7	63,8
Rektor, Inspektør, Leder	64,7	63,9	64,9	64,7	65,4	64,6	64,7	65,0	64,5	64,8	64,2	64,8

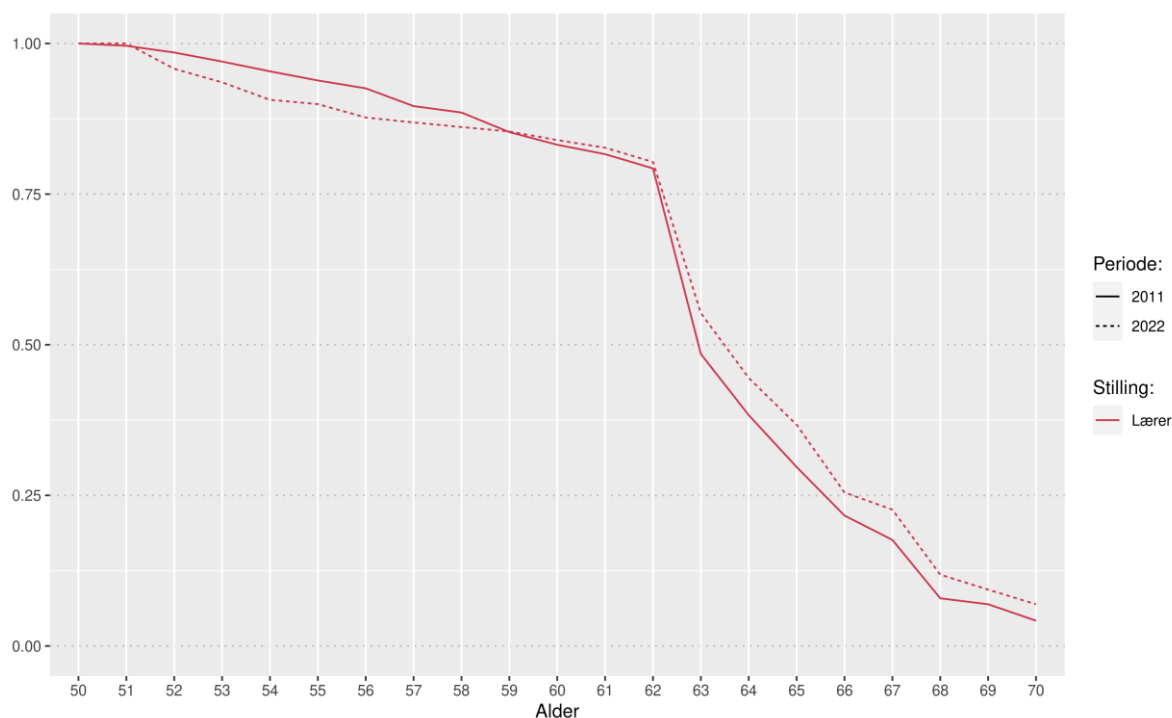
Tidligpensjoneringsrater og pensjoneringskurver

Pensjoneringskurvene for de ulike stillingsgruppene kan gi oss et mer detaljert bilde av variasjonen i deres respektive pensjoneringsmønstre. Vi ser en noe økende bruk av tidligpensjoneringsordninger blant adjunkter fra 2011-2022 frem til 62 år (figur 3.2). Deretter er trenden for adjunkter en noe redusert bruk av tidligpensjon frem mot 70 år. Lærerne har hatt en økende bruk av tidligpensjoneringsordninger frem mot 60 år fra 2011-2022, men viser en redusert bruk fra 62 år og eldre (figur 3.3). Blant medlemmer ansatt som lektor ser vi også en økt bruk av tidligpensjoneringsordninger frem mot 62 år, trenden viser så liten endring frem til 68 år, før vi igjen ser økende bruk i 2022 (figur 3.4). Rektorere, inspektører og ledere viser liten endring fra 2011-2022 (figur 3.5). For denne stillingsgruppen ser vi noe reduksjon i bruk av tidligpensjoneringsordninger ved 64 år, og en svak økning i bruk av tidligpensjoneringsordninger ved 67 år i 2011 sammenlignet med 2022.

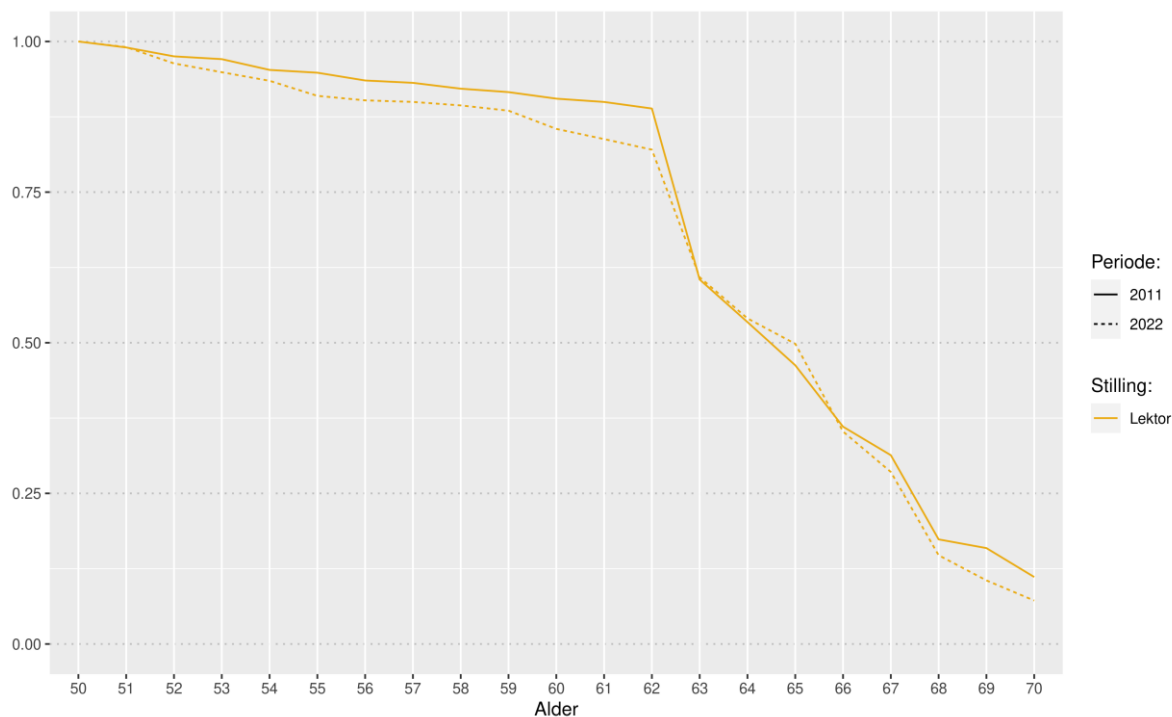
Figur 3.2 Kurve for forventet pensjonering for 50-åringer ansatt som adjunkt i hhv. 2011 (N=21 717) og 2022 (N=22 167). Kurven er basert på faktiske pensjoneringsrater for 50-70 åringer de respektive årene.

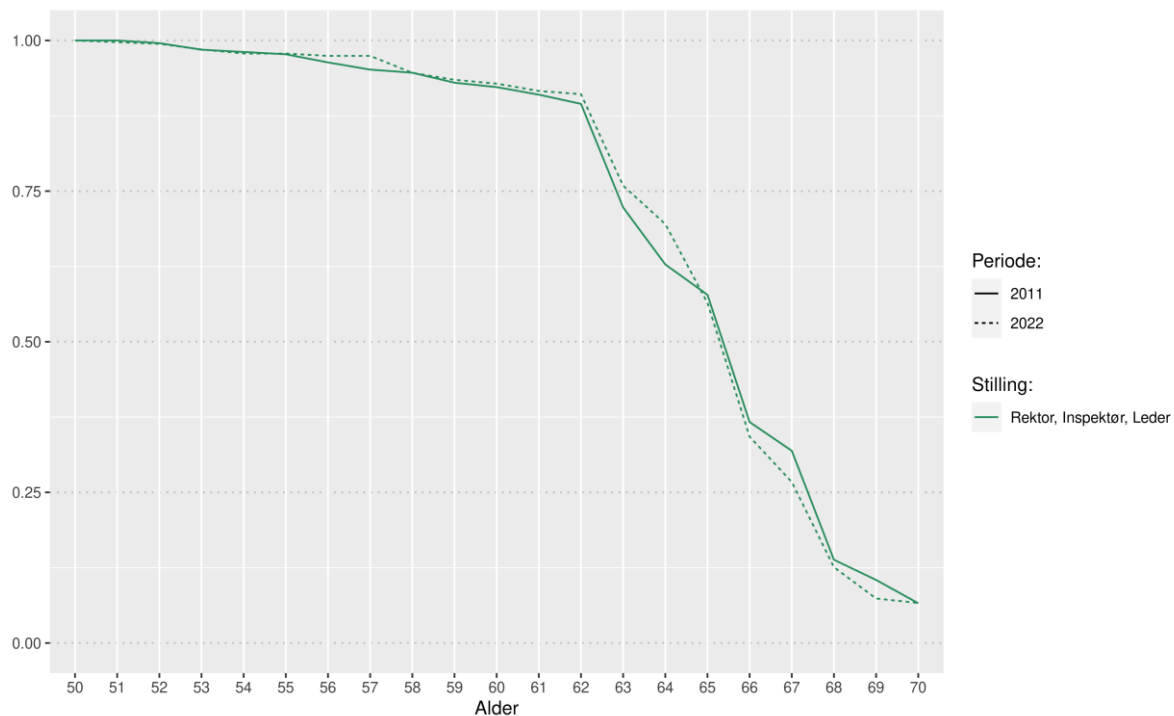
Figur 3.3 Kurve for forventet pensjonering for 50-åringer ansatt som lærer i hhv. 2011 (N=4 422) og 2022 (N=1 956). Kurven er basert på faktiske pensjoneringsrater for 50-70 åringer de respektive årene.

Figur 3.4 Kurve for forventet pensjonering for 50-åringer ansatt som lektor i hhv. 2011 (N=4 144) og 2022 (N=5 615). Kurven er basert på faktiske pensjoneringsrater for 50-70 åringer de respektive årene.

Figur 3.5 Kurve for forventet pensjonering for 50-åringer ansatt som rektor, inspektør og leder i hhv. 2011 (N=4 765) og 2022 (N=3 728). Kurven er basert på faktiske pensjoneringsrater for 50-70 åringer de respektive årene.

4 Bruk av tidligpensjonsordninger

I dette kapittelet fokuserer vi på tidligpensjonering fordelt på de ulike ordningene. Dette inkluderer uførepensjon, avtalefestet pensjon (AFP), og pensjonering ved særaldersgrense. Gymnlærere i skolesektor kan gå av med særalderspensjon ved 65 år eller ved 62 år om de har minst 23 års samlet tjenestetid hos SPK. Vilkåret er at summen av medlemmets faktiske alder og samlet tjenestetid er minimum 85 år. Gymnlærere representerer en liten andel av skolesektoren. Dersom et medlem tidligere har stått i en stilling med en lavere aldersgrense og møter kravet for særalder ved den tidligere stillingen, vil medlemmet kunne gå av inntil tre år før den laveste aldersgrensen.

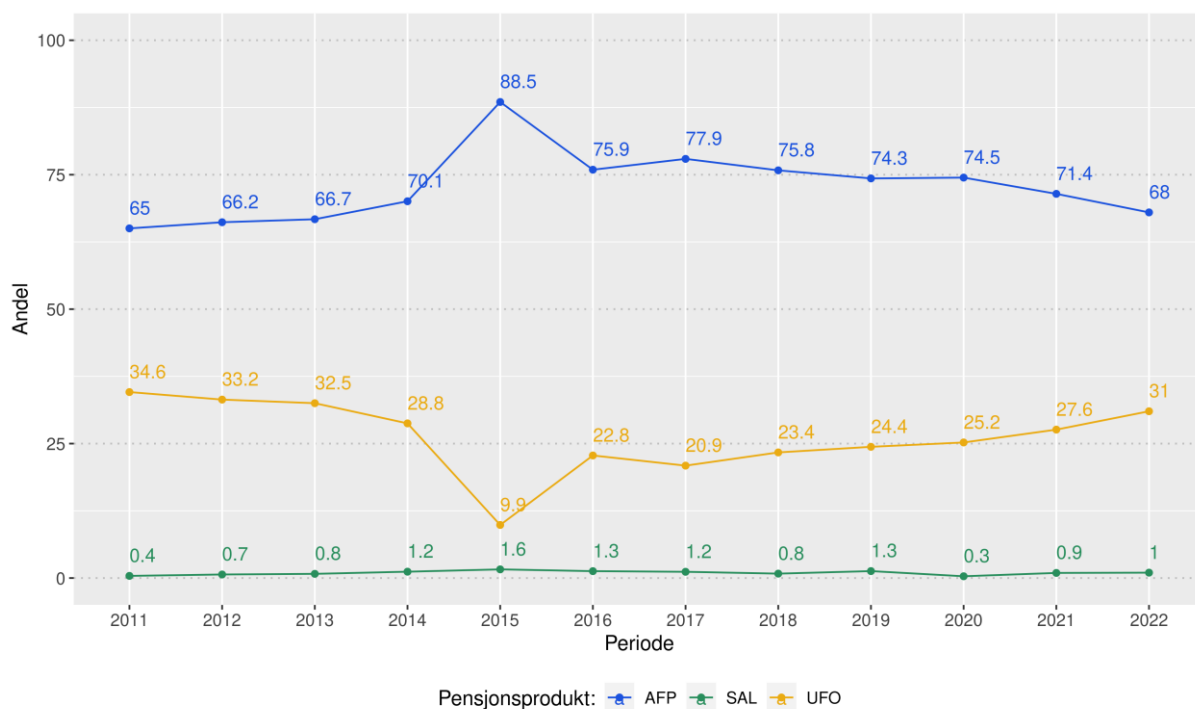
I kapittel 4.1 tar vi for oss den overordnede inndelingen i bruk av tidligpensjonsordninger, mens i kapittel 4.2 ser vi nærmere på hvordan inndelingen viser seg i forhold til kjønn. Videre, under kapittel 4.3 ser vi på bruken av tidligpensjonsordninger blant de ulike stillingsgruppene.

4.1 Betydningen av ulike pensjonstyper

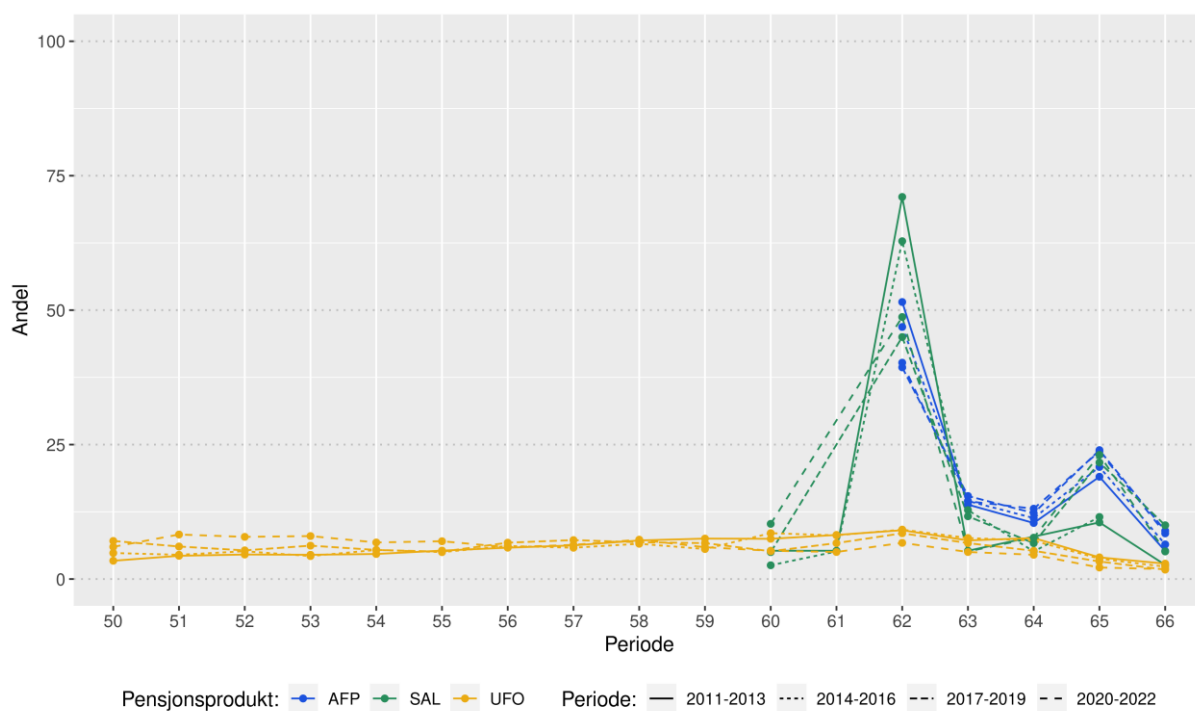
Majoriteten av de pensjonerte i alderen 50-66 år gikk av med AFP-pensjon (figur 4.1). Blant medlemmer som gikk av med pensjon i denne aldersgruppen, var andelen AFP-pensjonister i 2011 på over seks av ti. Andelen økte betydelig i 2015 til godt over åtte og en halv av ti, men var i 2022 tilbake på under syv av ti. Forandringen i fordeling av uføre- og AFP-pensjonister i 2015 kan forklares av de nye reglene for uførepensjon som trådte i kraft samme året.

Blant alle som ble pensjonert i perioden 2011-2022, ser vi at aldersfordelingen viser en økt grad av pensjonering ved 62-66 år (figur 4.2). Vi ser fra figuren at en særlig stor andel AFP-pensjonering skjer ved 62 og 65 år. Mønsteret i aldersfordelingen viser en reduksjon i andelen som går av ved 62 år i 2011, sammenlignet med andelen som går av ved 62 år i 2022. I 2011-2013 var andelen som gikk av med pensjon ved 62 år gjennomsnittlig fem av ti blant APF-pensjonister, og i 2020-2022 hadde den falt til fire av ti. Til sammenligning økte andelen som gikk av med AFP-pensjon ved 65 år fra under to av ti i 2011-2013, til over to av ti i 2020-2022.

Figur 4.1 Andel pensjonerte i alderen 50-66 år som gikk av med de ulike tidligpensjonsordningene i perioden 2011-2022.

Figur 4.2 Andel pensjonerte i alderen 50-66 år som gikk av med pensjon ved de ulike aldersgruppene i perioden 2011-2022. Fordelt etter periode og pensjonsprodukt.

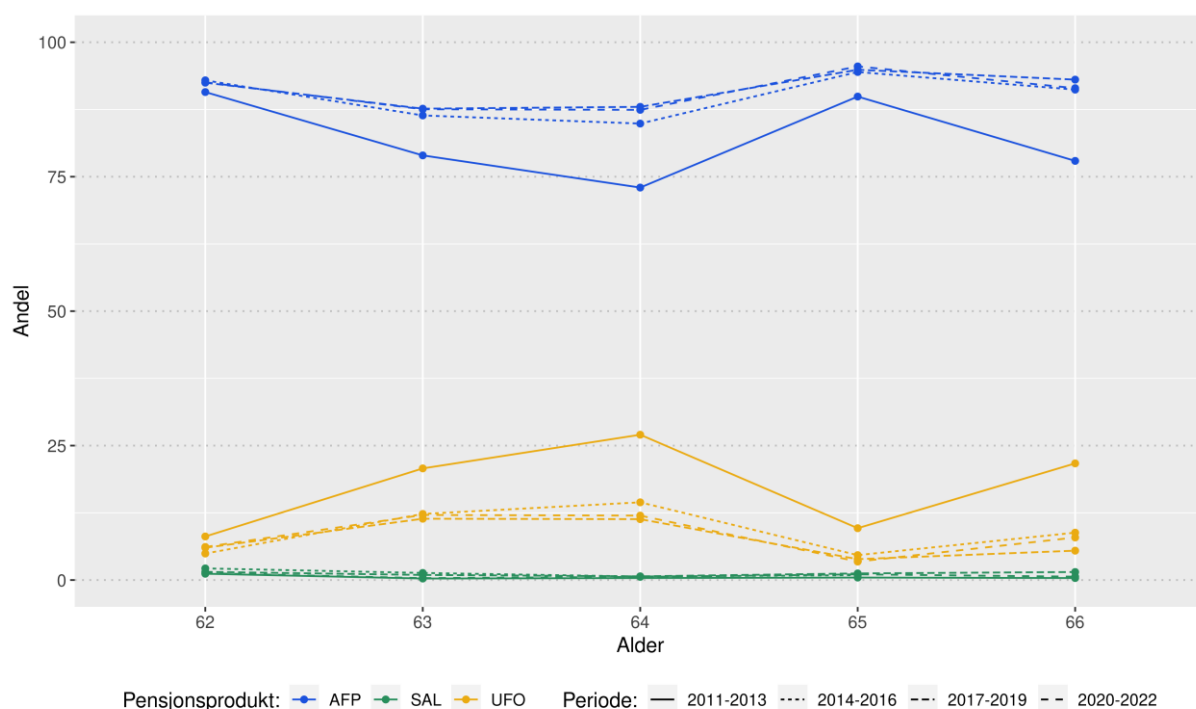

Figur 4.3 og tabell 4.1 viser trenden i tidligpensjoneringsordninger blant 62-66-åringene. Her kan vi se nærmere på mønsteret i tidligpensjoneringen. I løpet av perioden 2011-2022 ser vi at ni av ti medlemmer som går av med pensjon ved 62 år, velger å ta ut AFP. Mønstret i fordelingen har endret seg noe fra 2011 til 2022. I 2011-2013 var det en avtakende trend i andel AFP-pensjonister fra 62- 64 år. Ved 65 år steg andelen, for så å avta ved 66 år. Til sammenligning var det i 2020-2022 en slakere avtakende trend i andel AFP-pensjonister fra 62- 64 år. Ved 65 år var det en slak stigning, før andelen falt noe ved 66 år.

Tabell 4.1 Andel av de pensjonerte i alderen 62-66 år som gikk av med de ulike pensjonsytelsene på ulike alderstrinn i skolesektoren. Dataene er fra perioden 2011-2022.

Periode	Pensjonsytelse	62 år	63 år	64 år	65 år	66 år
2011-2013	Andel AFP	90,74	78,96	72,98	89,9	77,94
	Andel SAL	1,17	0,28		0,46	0,37
	Andel UFO	8,1	20,76	27,02	9,64	21,69
2014-2016	Andel AFP	92,92	83,39	84,88	94,47	91,19
	Andel SAL	2,16	1,32	0,66	0,91	
	Andel UFO	4,93	12,29	14,45	4,63	8,81
2017-2019	Andel AFP	92,48	87,65	87,99	94,89	93,05
	Andel SAL	1,52	0,95	0,69	1,23	1,49
	Andel UFO	6,01	11,4	11,32	3,88	5,46
2020-2022	Andel AFP	92,56	87,54	87,43	95,51	91,46
	Andel SAL	1,28	0,36	0,59	1,06	0,63
	Andel UFO	6,15	12,1	11,98	3,43	7,91

Figur 4.3 Andel av de pensjonerte i alderen 62-66 år som gikk av med de ulike pensjonsytelsene ved ulike alderstrinn i skolesektoren. Dataene er fra perioden 2011-2022

4.2 Forskjeller mellom kvinner og menn

Trenden i tidligpensjoneringsordninger blant kvinner og menn viser at det er kvinnene som dominerer den overordnede trenden for aldersgruppene (se figur 4.3, 4.4 og 4.5). Den overordnede trenden i utviklingen fra 2011 til 2022 blant begge kjønn, er en AFP-pensjoneringskurve som flates ut og utgjør majoriteten av pensjonerings i alderen 62-66 år. Andelen uførepensjonister svinger en del for begge kjønn, men viser en større andel ved 63 og 64 år. Videre ser vi en nedadgående trend i andelen uførepensjonister fra 2011-2013 og frem til 2020-2022 (tabell 4.2).

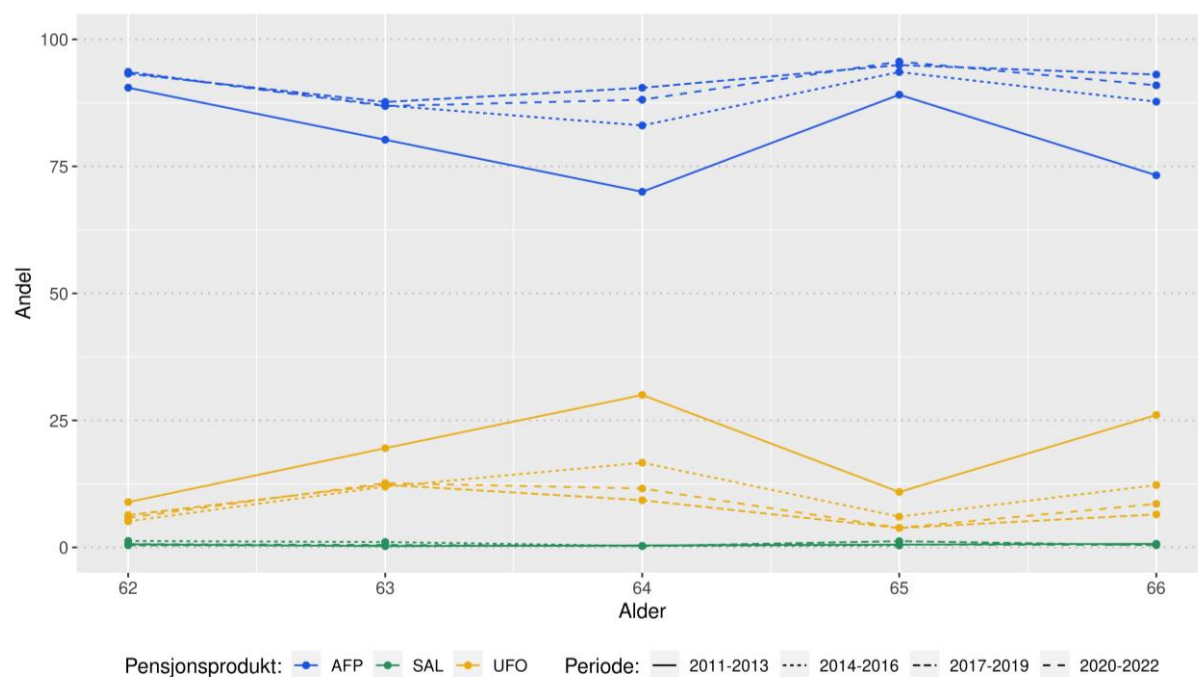
Tabell 4.2 Andel av de pensjonerte i alderen 62-66 år som gikk av med de ulike pensjonsytelsene på ulike alderstrinn i skolesektoren. Etter kjønn og periode fra 2011-2022.

Periode og kjønn	Pensjonsytelse	62 år	63 år	64 år	65 år	66 år
Menn 2011-2013	Andel AFP	91,07	77,08	76,89	90,84	83,08
	Andel SAL	1,88	0,35		1,02	
	Andel UFO	7,04	22,57	23,11	8,14	16,92

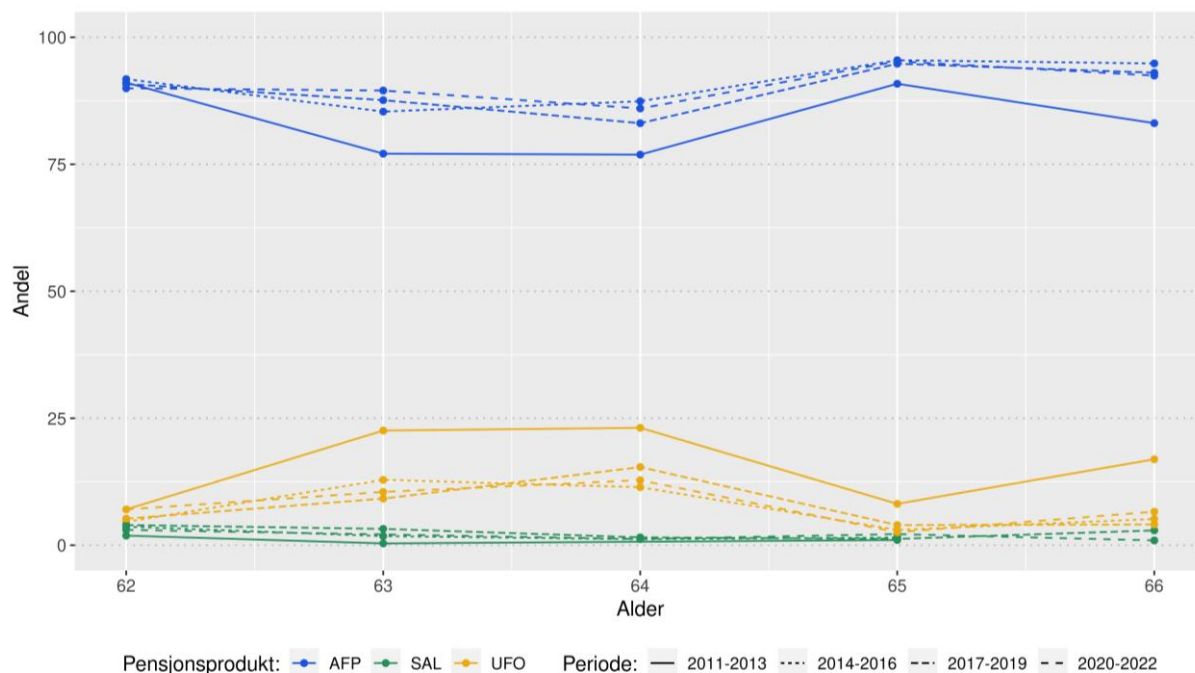
Kvinner 2011-2013	Andel AFP	90,48	80,24	70	89,1	73,24
	Andel SAL	0,61	0,24			0,7
	Andel UFO	8,91	19,53	30	10,9	26,06
Menn 2014-2016	Andel AFP	91,76	85,36	87,4	95,48	94,84
	Andel SAL	3,65	1,79	1,18	1,51	
	Andel UFO	4,59	12,86	11,42	3,01	5,16
Kvinner 2014-2016	Andel AFP	93,61	87	83,05	93,57	87,73
	Andel SAL	1,26	1,05	0,29	0,38	
	Andel UFO	5,13	11,95	16,67	6,05	12,27
Menn 2017-2019	Andel AFP	90,79	87,61	83,08	94,79	93,02
	Andel SAL	3,97	3,97	3,97	3,97	3,97
	Andel UFO	5,23	9,17	15,38	3,97	4,07
Kvinner 2017-2019	Andel AFP	93,24	87,67	90,46	94,95	93,07
	Andel SAL	0,41		0,26	1,22	0,43
	Andel UFO	6,36	12,33	9,28	3,82	6,49
Menn 2020-2022	Andel AFP	89,95	89,51	85,98	95,27	92,45
	Andel SAL	3,02		1,22	2,18	0,94
	Andel UFO	7,04	10,49	12,8	2,55	6,6
Kvinner 2020-2022	Andel AFP	93,52	86,87	88,12	95,62	90,95

	Andel SAL	0,65	0,48	0,29	0,53	0,48
	Andel UFO	5,83	12,65	11,59	3,85	8,57

Figur 4.4 Andel kvinner som gikk av med pensjon i alderen 62-66 år fordelt etter de ulike pensjonsytelsene ved ulike alderstrinn i skolesektoren. Dataene er fra perioden 2011-2022.

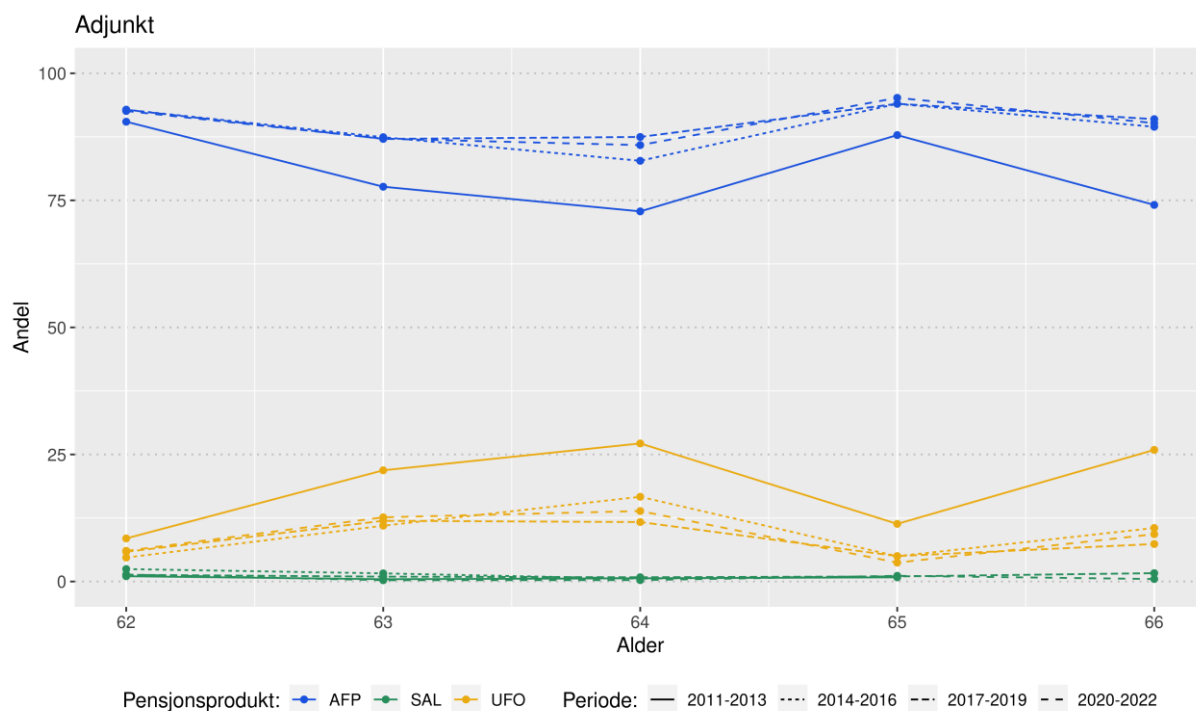
Figur 4.5 Andel menn som gikk av med pensjon i alderen 62-66 år fordelt etter de ulike pensjonsytelsene ved ulike alderstrinn i skolesektoren. Dataene er fra perioden 2011-2022.

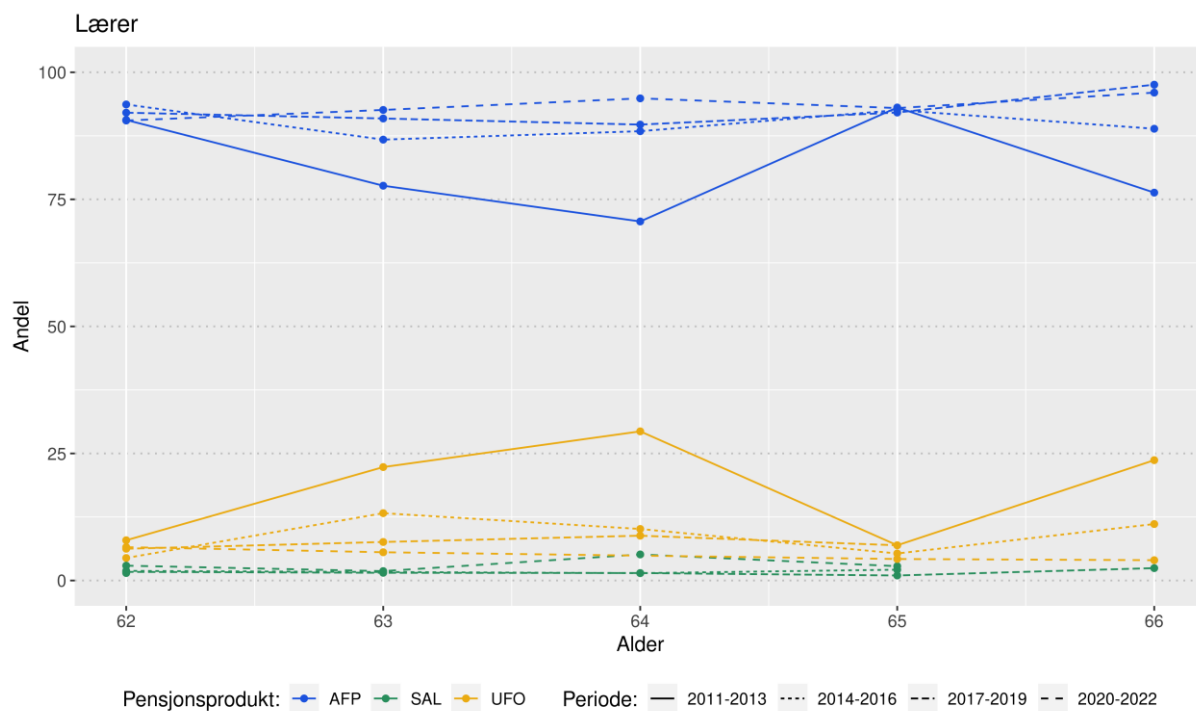
4.3 Variasjon mellom ulike stillingstitler

Blant mulige tidligpensjonsordninger utgjør APF den største andelen blant de utvalgte stillingstitlene (figur 4.6 – figur 4.2). De ulike stillingene viser imidlertid unike mønstre i andel per pensjonsytelse ved de forskjellige aldre, og periodevis fra 2011-2022. Fordelingen blant adjunkter viste at i perioden 2011-2013 var den største andelen AFP-pensjonister ved 62 år. Til sammenligning var andelen størst ved 65 år i 2020-2022. Lærerne viser en større endring mønsteret i andelsfordelingen i løpet av samme periode. I 2011-2013 var mønsteret i AFP-pensjonering synkende frem til 64 år, før det steg igjen ved 65 år. I 2020-2022 var mønsteret i fordelingen av AFP-pensjonering mye flatere, og størst ved 64 år. Mønsteret til lektorene viser i perioden 2011-2013 en gradvis nedgang i andel AFP fra 62-64 år, før det stiger ved 65 år, for så å flate ut ved 66. I 2020-2022 ser vi at andelen AFP blant lektorene snur allerede ved 63, og holder en stødig økning i andel frem mot 66 år. Stillingsgruppen rektorer, inspektører og ledere viser en liknende fordeling blant de ulike tidligpensjonsordningene i løpet av perioden 2011-2022 som sine kolleger lærere, men med en mindre forandring. I både 2011-2013 og 2020-2022 var andelen AFP størst ved 65 år.

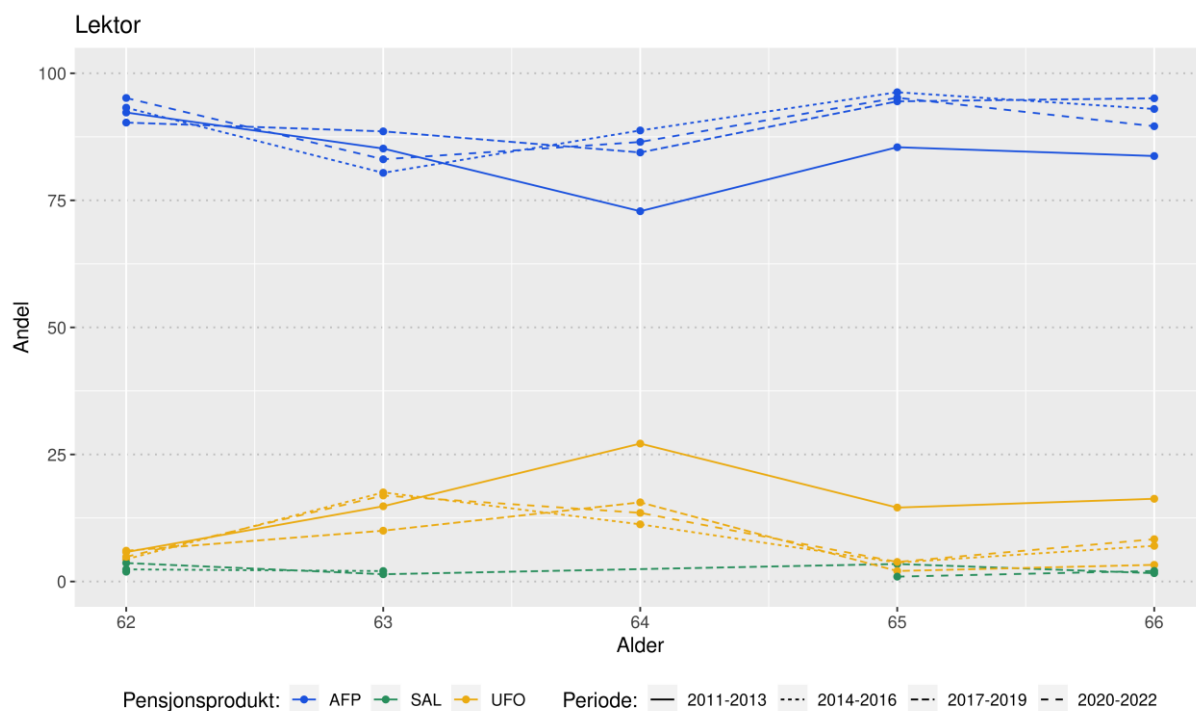
Figur 4.6 Andel av medlemmer ansatt som adjunkt i alderen 62-66 år som gikk av med de ulike pensjonsytelsene på ulike alderstrinn i skolesektoren. Dataene er fra perioden 2011-2022.

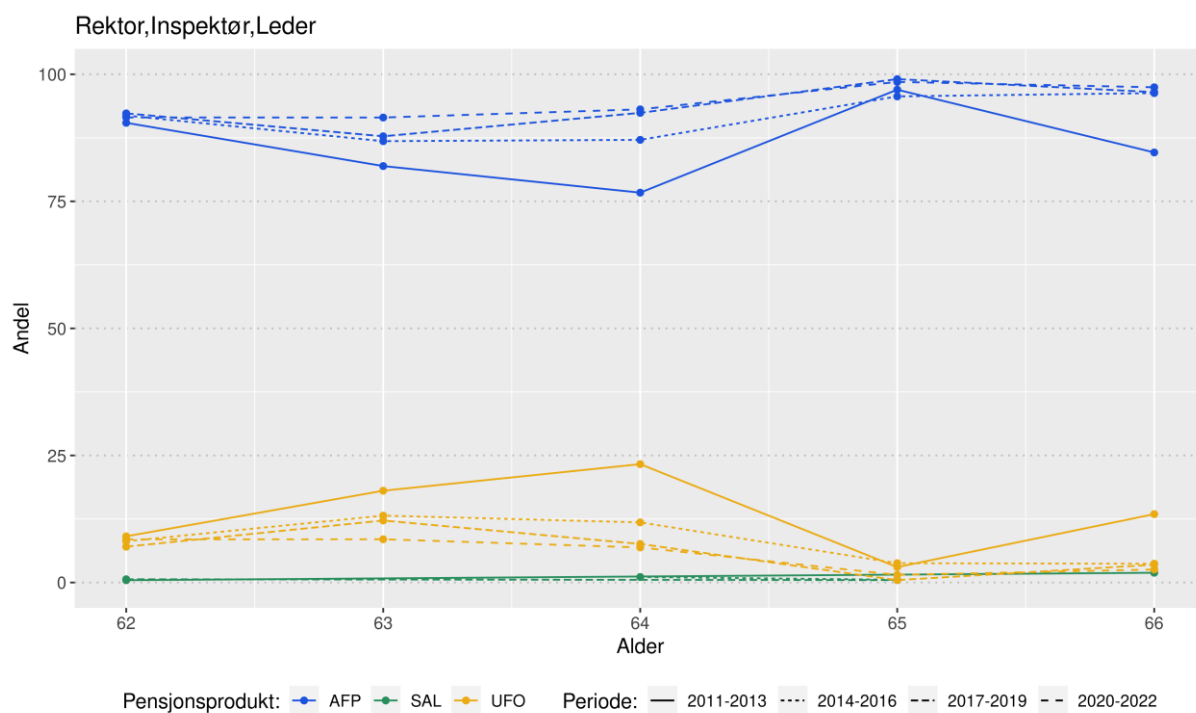
Figur 4.7 Andel av medlemmer ansatt som lærer i alderen 62-66 år som gikk av med de ulike pensjonsytelsene på ulike alderstrinn i skolesektoren. Dataene er fra perioden 2011-2022.

Figur 4.8 Andel av medlemmer ansatt som lektor i alderen 62-66 år som gikk av med de ulike pensjonsytelsene på ulike alderstrinn i skolesektoren. Dataene er fra perioden 2011-2022.

Figur 4.9 Andel av medlemmer ansatt som rektor, inspektør eller leder i alderen 62-66 år som gikk av med de ulike pensjonsytelsene på ulike alderstrinn i skolesektoren. Dataene er fra perioden 2011-2022.

5 Bruk av delpensjon

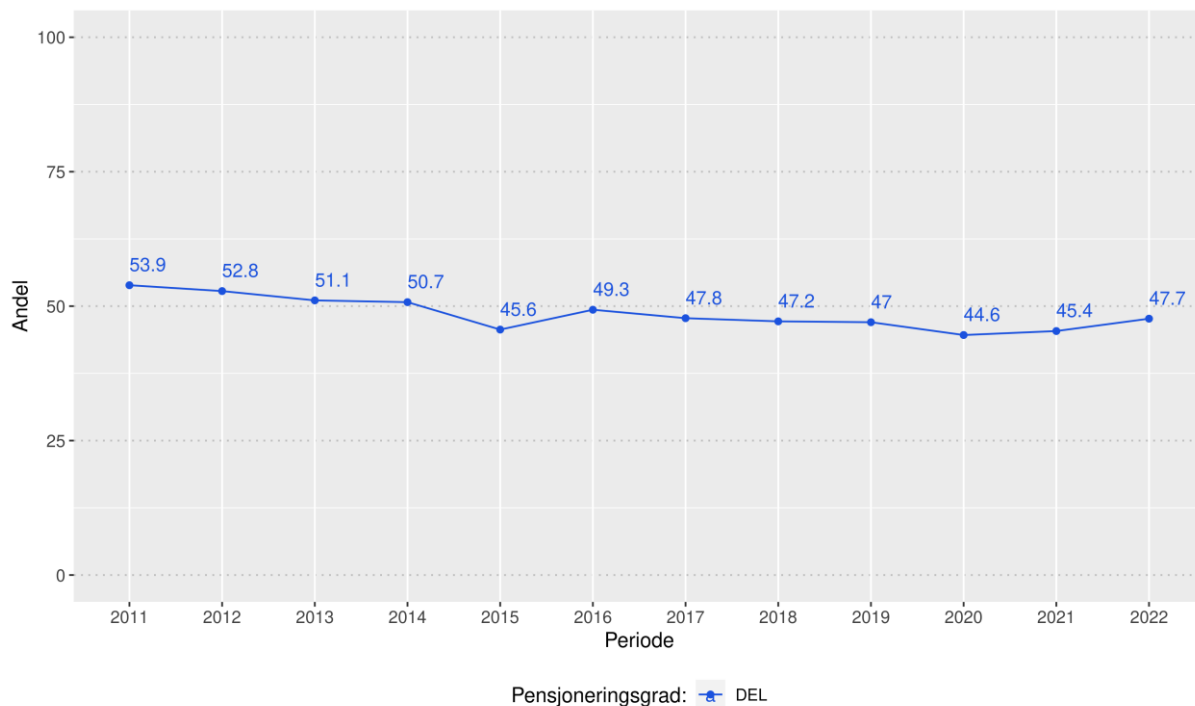
I følgende seksjon tar vi for oss fordelingen av pensjonister som har gått av med gradert pensjonering. Dette inkluderer all pensjonering som ikke er fullverdig 100 prosent. Vi fokuserer primært sett på andelen pensjonister som har gått av med uførepensjon og AFP-pensjon, da majoriteten av tidligpensjonering faller innunder disse ordningene. Vi ser både på den overordnede utviklingen i bruk av delpensjon, for de ulike ordningene, samt utvikling på tvers av kjønn og alder.

Vi har valgt å inkludere pensjonister som allerede mottok delvis uførepensjon ved de ulike aldersgruppene, og sammenlignet dem med pensjonister som ved den gitte aldersgruppen gikk av med delvis uførepensjon. Dette ble gjort for å prøve å avdekke mønstre i utviklingen av delvis uførepensjonister ved de ulike aldersgruppene.

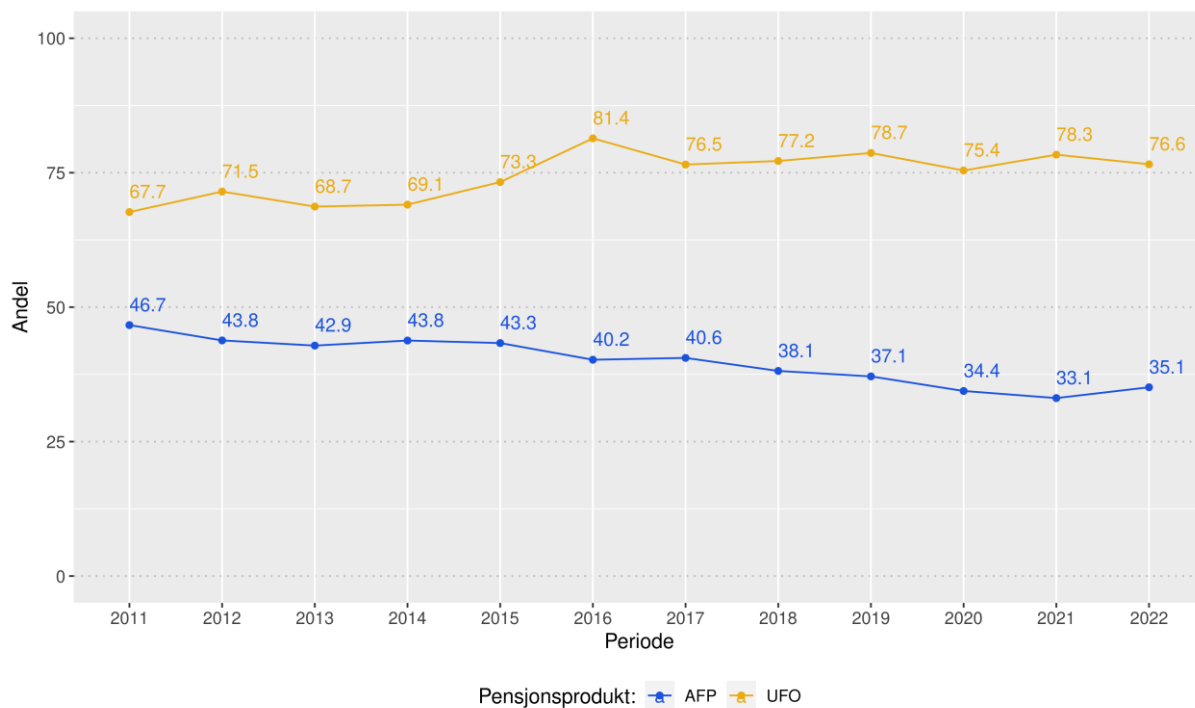
5.1 Utvikling i bruk av delpensjon

Andelen pensjonister som gikk av med delpensjon i løpet av perioden 2011-2022 har blitt redusert med 6% (figur 5.1). Ved å se nærmere på fordelingen mellom de ulike pensjonsytelsene ser vi at andelen pensjonister som gikk av med delpensjon uføre lå på 67,7% i 2011 og hadde steget til 76,6% i 2022 (figur 5.2, tabell 5.1). Oppsvinget i 2016 skyldes i hovedsak uførereformen fra 2015, som gav flere muligheten til å ta ut en lavere grad av uførepensjon. Fra 2020 til 2022 ser vi også en betydelig nedgang i andelen delvis uføre. Til sammenligning har andelen pensjonister som gikk av med delpensjon AFP blitt redusert fra 2011-2022. I 2011 var andelen pensjonister som gikk av med delpensjon AFP på 46,7%, mens i 2022 hadde andelen sunket til 35,1%. Derimot ser vi en liten økning i andel delpensjonister AFP fra 2020-2022.

Figur 5.1 Andel pensjonister i alderen 50-66 år som gikk av med delpensjon i perioden 2011-2022. Dataene omfatter all tidligpensjonering: uførepensjon, AFP-pensjon, særalderpensjon og alderpensjon.

Figur 5.2 Andel pensjonister blant de ulike pensjonsytelsene i alderen 50-66 år som gikk av med delpensjon i perioden 2011-2022. Dataene omfatter følgende tidligpensjonering: uførepensjon, AFP-pensjon.

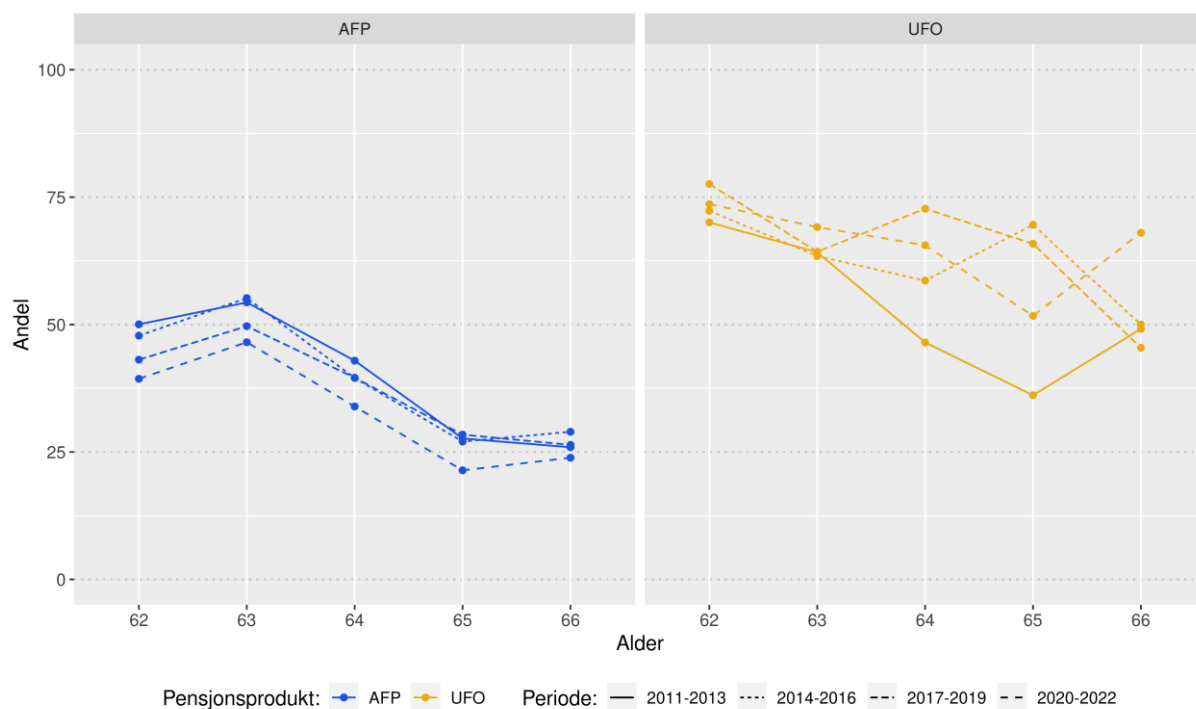
Tabell 5.1 Andel pensjonister blant de ulike pensjonsytelsene i alderen 50-66 år som gikk av med delvis eller full pensjon i perioden 2011-2022. Etter år.

	Uførepensjon		AFP-pensjon	
	Delpensjon	Helpensjon	Delpensjon	Helpensjon
2011	67,69	32,31	46,66	53,34
2012	71,49	28,51	43,81	56,19
2013	68,7	31,3	42,85	57,15
2014	69,06	30,94	43,79	56,21
2015	73,26	26,74	43,32	56,68
2016	81,39	18,61	40,22	59,78
2017	76,52	23,48	40,56	59,44
2018	77,18	22,82	38,14	61,86
2019	78,67	21,33	37,12	62,88
2020	75,41	24,59	34,41	65,59
2021	78,35	21,65	33,09	66,91
2022	76,57	23,43	35,1	64,9

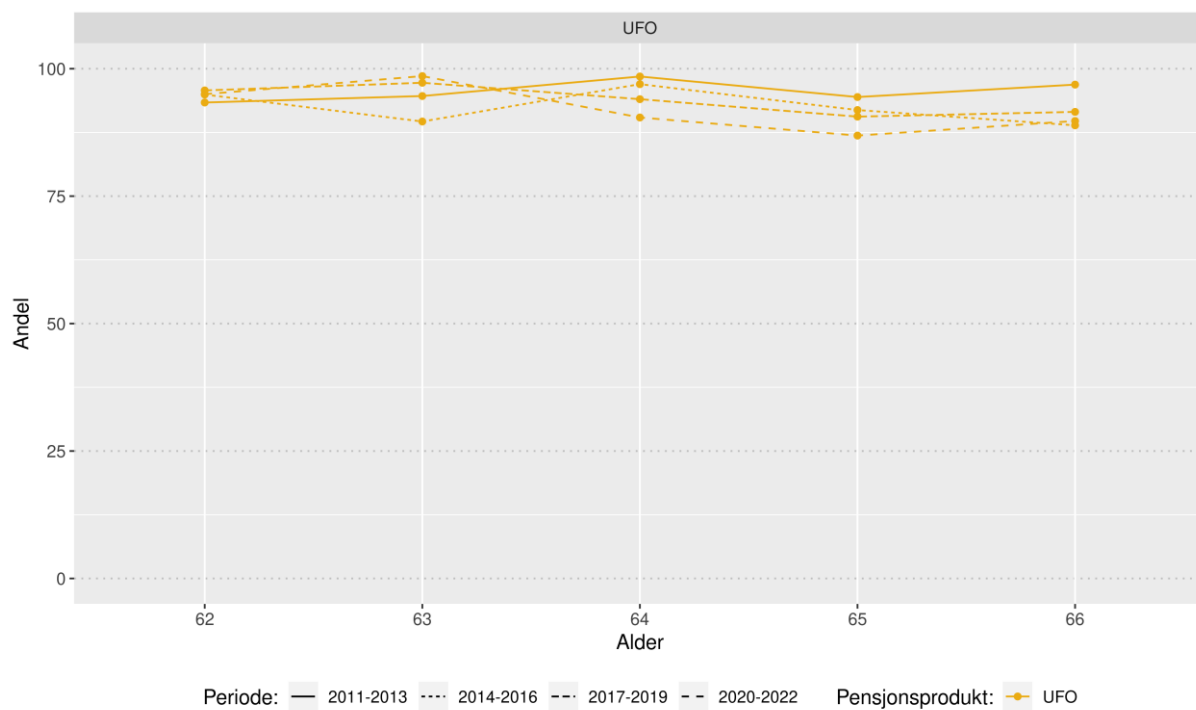
5.2 Aldersfordeling

Ser vi nærmere på fordelingen av delpensjonister blant de ulike aldersgruppene, ser vi at andelen pensjonister som har gått av med delpensjon AFP følger det samme mønsteret i perioden 2011-2013 som i 2020-2022 (figur 5.3, tabell 5.2). Forskjellen mellom periodene er en jevnt over redusert andel delpensjonister. Mønsteret viser en stigning fra 62 til 63 år, andelen synker så frem til 65 år, før trenden flater ut. Ser vi på andelen pensjonister som går av med delpensjon uføre er det derimot vanskelig å identifisere noe gjennomgående mønster. Til sammenligning, ser vi på andelen pensjonister som i løpet av de samme periodene mottok delpensjon uføre, ser vi at andelen var relativt flat over de ulike aldersgruppene i 2011-2013, derimot var den mer avtagende fra 63 og oppover i 2020-2022 (figur 5.4, tabell 5.2).

Figur 5.3 Andel pensjonister blant de ulike pensjonsytelsene i alderen 62-66 år som gikk av med delpensjon i perioden 2011-2022. Etter periode.

Figur 5.4 Andel pensjonister i alderen 62-66 år som mottok delpensjon uføre i perioden 2011-2022. Etter periode.

Tabell 5.2 Andel medlemmer som gikk av med de ulike pensjonsytelsene fordelt etter grad av pensjonering. Her er også andelen medlemmer som mottok uførepensjon ved den gitte alderen inkludert. Tabellen sammenligner fordelingen i 2011-2013 med fordelingen i 2020-2022.

		Mottok uførepensjon		Gikk av med uførepensjon		Gikk av med AFP-pensjon	
		Delpensjon	Helpensjon	Delpensjon	Helpensjon	Delpensjon	Helpensjon
2011-2013	62 år	93,37	6,63	70,05	29,95	50,05	49,95
	63 år	94,64	5,36	64,19	35,81	54,35	45,65
	64 år	98,47	1,53	46,5	53,5	42,92	57,08
	65 år	94,44	5	36,14	63,86	27,65	72,35
	66 år	96,88	3,12	49,15	50,85	25,94	74,06
2020-2022	62 år	95	5	73,63	26,37	39,37	60,63
	63 år	98,55	1,45	69,12	30,88	46,54	53,46
	64 år	90,43	9,57	65,57	34,43	33,93	66,07
	65 år	86,88	13,12	51,72	48,28	21,41	78,59
	66 år	89,74	10,26	68	32	23,88	76,12

5.3 Forskjeller mellom kvinner og menn

Mønsteret som kan identifiseres overordnet blant pensjonister som gikk av med delpensjon AFP fra 2011-2022, viser seg hos både menn og kvinner (figur 5.3, figur 5.5). Derimot ser vi at menn viser et større fall i andel delpensjonister fra 2011-2013 til 2020-2022 (figur 5.5). I tillegg ser vi at andelen delpensjonister AFP i alderen 62-66 er større blant de yngre aldersgruppene sammenlignet med de eldre (tabell 5.3).

Andelen pensjonister som gikk av med delpensjon uføre har for både menn og kvinner økende og avtakende endringer fra 2011-2013 til 2020-2022. For både kvinner og menn er andelen uføre delpensjonister størst blant de yngre, derimot blir fordelingen mer jevn i 2020-2022 sammenlignet med 2011-2013 (tabell 5.4).

Sammenlignet med pensjonister som mottok delpensjon uføre i perioden 2011-2022, ser vi at mønsteret blant kvinner viser en gradvis endring (figur 5.6, tabell 5.4). Andelen kvinnelige pensjonister som mottok delvis var svært stabil i 2011-2013, med den største andelen ved 64 år. I 2020-2022 ser vi et litt annet mønster der andelen kvinnelige pensjonister som mottar delvis uførepensjon stiger fra 62 til 63 år, men deretter er det en liten reduksjon ved 64 år før kurven stabiliserer seg. Blant mennene ser vi at kurven går fra å vise mindre svingninger i 2011-2013, til større svingninger i 2020-2022. Videre ser vi også en større økning i andel delpensjonister fra 65 til 66 år for perioden 2020-2022. I 2011-2013 var økningen betydelig mindre mellom 65-66 år.

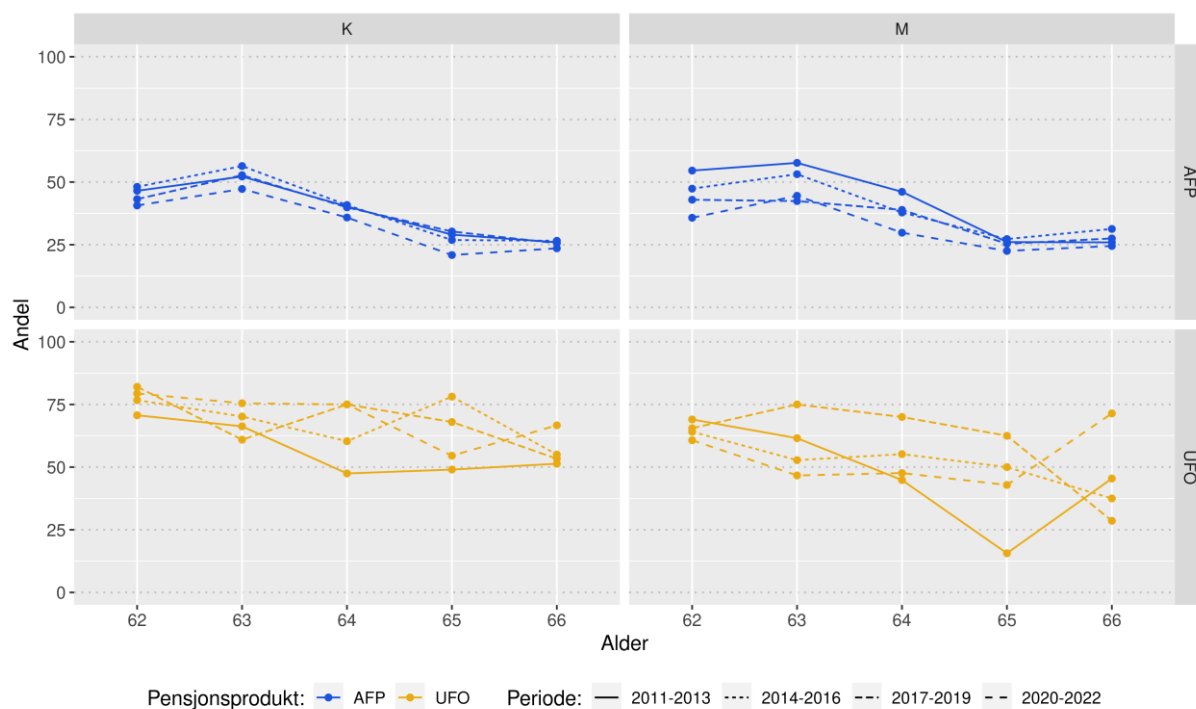
Tabell 5.3 Andel medlemmer som gikk av med AFP-pensjon fordelt etter grad av pensjonering og kjønn. Tabellen sammenligner fordelingen fra 2011-2013 til 2020-2022.

Periode	Alder	Kvinner		Menn		Andel kvinner/menn
		Delpensjon	Helpensjon	Delpensjon	Helpensjon	
2011-2013	62 år	46,52	53,48	54,58	45,42	1,28
	63 år	52,2	47,8	57,66	42,34	1,54
	64 år	40,26	59,74	46,11	53,89	1,20
	65 år	29,02	70,98	26,05	73,95	1,17
	66 år	25,96	74,04	25,93	74,07	0,96
2014-2016	62 år	48,09	51,91	47,37	52,63	1,71
	63 år	56,39	43,61	53,14	46,86	1,74
	64 år	40,83	59,17	37,84	62,16	1,30
	65 år	26,87	73,13	27,25	72,75	1,11
	66 år	26,57	73,43	31,29	68,71	0,97
2017-2019	62 år	43,18	56,82	42,94	57,06	2,27
	63 år	52,75	47,25	42,41	57,59	2,38
	64 år	39,89	60,11	38,89	61,11	2,17
	65 år	30,27	69,73	25,39	74,61	1,63
	66 år	25,58	74,42	27,5	72,5	1,34
2020-2022	62 år	40,65	59,35	35,75	64,25	2,82
	63 år	47,25	52,75	44,53	55,47	2,84
	64 år	35,86	64,14	29,79	70,21	2,16
	65 år	20,88	79,12	22,52	77,48	2,08
	66 år	23,56	76,44	24,49	75,51	1,95

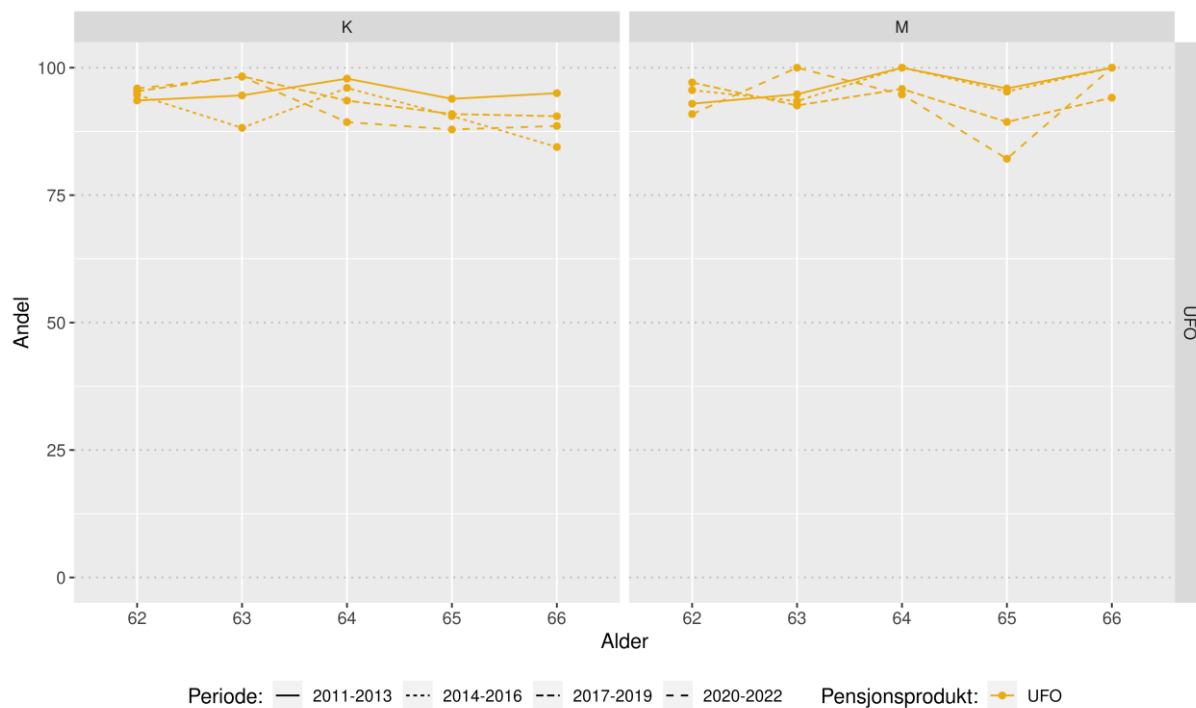
Tabell 5.4 Andel medlemmer som gikk av med uførepensjon fordelt etter grad av pensjonering og kjønn. Tabellen sammenligner fordelingen fra 2011-2013 til 2020-2022.

Periode	Alder	Kvinner		Menn		Andel kvinner/menn
		Delpensjon	Helpensjon	Delpensjon	Helpensjon	
2011-2013	62 år	70,69	29,31	69,01	30,99	1,63
	63 år	66,27	33,73	61,54	38,46	1,28
	64 år	47,47	52,53	44,83	55,17	1,71
	65 år	49,02	50,98	15,62	84,38	1,59
	66 år	51,35	48,65	45,45	54,55	1,68
2014-2016	62 år	76,71	23,29	64,1	35,9	1,87
	63 år	70,18	29,82	52,78	47,22	1,58
	64 år	60,34	39,66	55,17	44,83	2,00
	65 år	78,12	21,88	50	50	2,29
	66 år	55	45	37,5	62,5	2,50
2017-2019	62 år	82,05	17,95	65,52	34,48	2,69
	63 år	60,94	39,06	75	25	3,20
	64 år	75	25	70	30	1,20
	65 år	68	32	62,5	37,5	1,56
	66 år	53,33	46,67	28,57	71,43	2,14
2020-2022	62 år	79,37	20,63	60,71	39,29	2,25
	63 år	75,47	24,53	46,67	53,33	3,53
	64 år	75	25	47,62	52,38	1,90
	65 år	54,55	45,45	42,86	57,14	3,14
	66 år	66,67	33,33	71,43	28,57	2,57

Figur 5.5 Andel pensjonister blant de ulike pensjonsytelsene i alderen 62-66 år som gikk av med delpensjon i perioden 2011-2022. Etter periode og kjønn.

Figur 5.6 Andel pensjonister i alderen 62-66 år som mottok delpensjon uføre i perioden 2011-2022. Etter periode og kjønn.

Vedlegg 1

Tabell i. Kjønnssfordeling blant SPK sine aktive medlemmer for perioden 2011-2022.

	Kvinner	Menn	Total
2011	21 320	13 678	34 998
2012	21 195	13 065	34 260
2013	21 210	12 606	33 816
2014	21 066	12 012	33 078
2015	21 009	11 726	32 735
2016	21 370	11 398	32 768
2017	21 481	11 134	32 615
2018	21 107	10 429	31 536
2019	22 317	10 878	33 195
2020	15 499	6 201	21 700
2021	22 540	10 582	33 122
2022	22 732	10 600	33 332

Tabell ii. Stillingskategorier blant SPK sine aktive medlemmer i 2022

	Antall	Prosent
Adjunkt	22 075	66,23
Lærer	1 951	5,85
Lektor	5 582	16,75
Rektor, inspektør, leder	3 724	11,17
Total	33 332	100

Litteratur

- Haga, O. (2002). *Gjennomsnittlig pensjoneringsalder i Norge 1970-2001*. Rikstrygdeverket.
- Hermansen, Å. (2011). *Pensjonering før fylte 67 år. Tidligpensjonering og bruk av AFP innen KS' tariffområde 2002–2009*. Oslo: Fafo.
- Hyggen, C. (2008). *Slitne kvinner og farlige menn*. Oslo: Fafo.
- Midtsundstad, T. (2006). *Pensjonering før fylte 67 år. Tidligpensjonering og bruk av AFP innen KS' tariffområde 2002–2004*. Fafo.
- Midtsundstad, T. (2007). *Fra utstøting til inkludering? En kartlegging av norske virksomheters arbeidskraftstrategier overfor eldre arbeidstakere*. Oslo: Fafo.
- Nielsen, R. (2020). *Pensjonering i kommunal sektor. Tidligpensjonering og bruk av AFP innen KS' tariffområde 2002-2019*. Fafo.
- Nielsen, R. A. (2014). *Tidligpensjonering i kommunal sektor. Tidligpensjonering innen KS' tariffområde 2002–2012*. Oslo: Fafo.
- Nielsen, R. A. (2017). *Forventet pensjonsalder innen KS' tariffområde. Oppdatering 2010-2015 inkludert 68-70-åringer*. . Fafo.